

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 48 • nr. 9 • oktober 2012 • €1,75 • www.sp.nl

'ZE ZIJN NOG LANG NIET VAN ONS AF'

40 JAAR SP

**HENK VAN OS: 'MOEILIK DOEN OVER
KUNSTGESCHIEDENIS IS MENSEN DOM HOUDEN'**

Arend van Dam

winsten medisch specialisten fors gestegen

Warm links

De SP laat zich niet alleen tijdens de campagne zien, maar ook daarna. Nu is de tijd om de buurten in te gaan en met mensen te strijden voor een socialer Nederland. Met de herfst en winter in aantocht kun je dat niet meer doen in je frisse zomercampagne-shirt. Daarom heeft de SP jassen in de webshop: een herfst-versie en een winter-versie. Allebei maar 25 euro.

www.sp.nl/shop

★ ROOD

jong in de SP

BEN JIJ EEN JONGE SP'ER, MAAR GEEN ROOD-LID? SLUIT JE NU GRATIS AAN EN STEUN DE MEEST ACTIEVE POLITIEKE JONGERENORGANISATIE VAN NEDERLAND!

MELD JE NU AAN BIJ ROOD EN KOM NAAR DE MEET & GREET MET EMILE ROEMER

De afgelopen maanden zijn honderden jongeren lid geworden van de actiefste politieke jongerenorganisatie van Nederland. De komende tijd zal ROOD verder gaan met waar we goed in zijn: samen met jongeren opkomen voor een socialere wereld. Daar zijn nieuwe leden hard bij nodig. Ben je onder de 28 jaar en wel lid van de SP, maar niet van ROOD? Word dan

nu lid! Dat kost je niets extra en je krijgt het 'Doe effe sociaal man!'-shirt cadeau. Bovendien ben je van harte welkom op de Meet & Greet met Emile Roemer, 9 december in het partijkantoor in Amersfoort. Leden die zich na 1 januari 2012 hebben ingeschreven bij ROOD krijgen binnenkort een persoonlijke uitnodiging voor de Meet & Greet.

Lid worden van ROOD heeft drie grote voordelen: je bouwt samen met andere jongeren aan een socialer Nederland en een betere wereld, je krijgt het 'Doe effe sociaal-man'-shirt cadeau én je kunt Emile Roemer ontmoeten.

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Jola van Dijk,
Rob Janssen, Daniël de Jongh

Vormgeving
Antoni Gracia, Robert de Klerk,
Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Jos Baghuis, Suzanne van de Kerk,
Sander van Oorspronk, Hans van den
Poel, Bas Stoffelsen en Karen Veldkamp

Foto cover
Hans van den Poel

Illustraties
Arend van Dam,
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

IN DIT NUMMER

Kabinetsformatie

'Teleurstelling linkse kiezer dreigt'

4

Jan Marijnissen en Henk van Os

'Kunst met een grote of kleine k? Maakt mij niet uit'

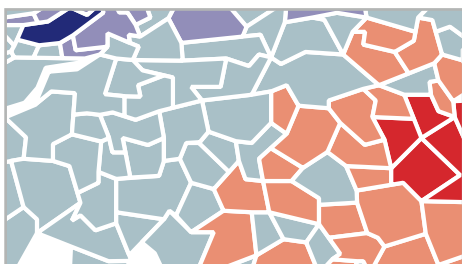
6

Den Haag, 12 september

Impressies van een bewogen avond

12

Uitslagen

Landelijk en per gemeente

14

SP 40 jaar

'Revolutie? Wij denken dat er wezenlijke dingen moeten veranderen'

22

17 Analyse SP-campagne

28 LinksVoor: Zo vader, zo zoon... zo oma!

18,19, 20, 21, 29 Nieuws 30 Puzzel 31 Brieven

32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Schouders eronder en de kop omhoog

Laat ik maar met de deur in huis vallen: ja, ook ik was teleurgesteld over de verkiezingsuitslag. In de tweestrijd die ontstond hebben we de sympathie met, en het vertrouwen in, de SP nog niet kunnen verzilveren. Nóg niet kunnen verzilveren, zeg ik daar nadrukkelijk bij. Natuurlijk gaan we als partij terugkijken op de campagne, het zou heel dom zijn om dat niet te doen. Maar dat doen we niet te lang. Nu de rook is opgetrokken, zie ik namelijk ook dat ons gevoel van teleurstelling omgezet kan worden in een gevoel van trots.

Drieduizend mensen zijn dit jaar lid geworden van onze partij. In zeventig gemeenten zijn SP-werkgroepen opgestaan en worden afdelingen opgezet. Duizenden SP'ers hebben de afgelopen maanden hun bijdrage aan de campagne geleverd. Daar ben ik intens trots op en heel erg dankbaar voor. We hebben geleerd van deze campagne en komen er als partij uiteindelijk sterker uit.

De SP komt gelouterd uit de verkiezingsstrijd. We hebben op de deuren van de macht staan bonken, maar natuurlijk laten ze ons niet zomaar binnen. Dat is voor mij geen verrassing, maar wel een aanmoediging om door te gaan. Voor de ruim negenhonderdduizend mensen die op ons stemden, maar zeker ook voor die miljoenen mensen die ons vertrouwen en met ons sympathiseren.

Laten we het niet vergeten. We staan er nog altijd goed voor en wij zijn overeind gebleven in een stormachtige tweestrijd. En al die mensen die zich zorgen maken over hun baan, hun zorg en hun sociale zekerheid kunnen blijven rekenen op onze inzet en onze strijd.

Wij gaan door, de schouders eronder en de kop omhoog.

Emile Roemer
fractievoorzitter SP

KABINETSFORMATIE

ONDANKS ALTERNATIEF: PAARS IN

Nog geen twee weken na de verkiezingen leek een kabinet van VVD en PvdA al in zicht. Volgens Ronald van Raak gaat dat niet werken en is het bovendien ongeloofwaardig. Terwijl er wel degelijk een alternatief is.

Het lijkt zo logisch: VVD en PvdA winnen de verkiezingen en vormen samen een kabinet. Klaar. Inderdaad leken de liberalen en sociaal-democraten elkaar snel te vinden. Amper twee weken na de verkiezingen wist Diederik Samsom al te melden dat de onderhandelingen zich in 'een prachtige fase' bevonden. En een dag later zei de PvdA-voorman dat beide partijen 'al best ver' waren met het regeerakkoord.

Maar wat is logisch? Enkele dagen vóór de verkiezingen noemde Rutte de PvdA nog 'een bedreiging voor Nederland', waarna Samsom op zijn beurt Rutte beschuldigde van 'rechts rotbeleid'. En wat te denken van 'het grote uitruilen', waarmee de onderhandelingen al snel getypeerd werden? Mark Rutte zei daarover in de Volkskrant: 'We gaan niet over alles compromissen sluiten, maar elkaar iets gunnen.'

'Het lijkt er inderdaad op dat ze het heel goed met elkaar kunnen vinden', zegt Ronald van Raak, fractiesecretaris van de nieuwe SP-fractie. 'Maar er blijven grote ideologische verschillen bestaan tussen de PvdA en de VVD. Je kunt je afvragen wat dat uitruilen van dossiers in de praktijk gaat betekenen. Betekent dat, dat als de PvdA bijvoorbeeld iets binnenhaalt op het gebied van de sociale zekerheid, de VVD in ruil daarvoor mag doorgaan met de marktwerking in de zorg? Probeer dat maar eens uit te leggen aan de linkse kiezer.'

Volgens Van Raak herbergt de verkiezingsuitslag een signaal, dat nu dreigt te worden genegeerd. 'De verkiezingen gingen over de

VAN DE MAAK

vraag of we liberaal of sociaal verder willen met Nederland. De kiezer heeft dat begrepen en heeft op 12 september inderdaad een keuze gemaakt: een linkse én een rechtse krachtbron in Den Haag. Dan zou het logisch zijn geweest als de VVD als winnaar gaat proberen om de rechtse weg te verkennen, en de PvdA de linkse weg. Nou, voor centrum-rechts is geen meerderheid. Voor centrum-links wel, namelijk de combinatie PvdA, SP, CDA en D66 (samen 78 zetels -red.).'

Meerdere malen herhaalde Mark Rutte dat hij geen coalitie wilde met daarin de PvdA én de SP. Dan zou een centrum-linkse coalitie een interessante optie voor de PvdA zijn geweest, zo redeneert Ronald van Raak. 'Als je bedenkt dat de verkiezingscampagne

'De PvdA heeft een historische kans op linkse samenwerking laten liggen'

gedomineerd werd door polarisatie, dan is het vreemd dat de onderhandelingen uitgerekend met de VVD en de PvdA zijn begonnen. Waarom? Omdat hun uitgangspunt bij voorbaat een slecht compromis is. Vreemd, want je kunt ook beginnen met een helder vertrekpunt, gebaseerd op een visie.' Dat is mogelijk, denkt Van Raak, want volgens hem is de PvdA steeds meer naar de SP toe gegroeid. 'Je hoorde die partij de laatste tijd steeds meer SP-plannen en -analyses verkondigen. Ik ben ervan overtuigd dat de PvdA en de SP deze keer samen hadden kunnen optrekken, zodat links een stuk sterker was geweest. Ik vrees dat de PvdA een historische kans op linkse samenwerking laat liggen.'

En zo lijkt de kans groot op iets wat velen vooraf verfoeiden: een paars kabinet. Een PvdA-VVD-tandem dus, maar ditmaal zonder D66 in het kinderszitje. Van Raak: 'Ten tijde van Paars zei VVD-coryfee Frits Bolkestein ooit over de PvdA: "Zij leveren de mannetjes, wij het beleid." Dat dreigt nu ook te gebeuren. Mensen die op 12 september op het laatste moment hebben gedacht dat ze door op de PvdA te stemmen Rutte uit het Torentje konden houden, zullen in dat geval zeer teleurgesteld zijn. En dan te bedenken dat het vertrouwen in de politiek toch al niet al te groot is. Ik zou een PvdA-VVD-regering buitengewoon jammer vinden, want de mogelijkheid voor een sterk links blok in de regering lág er. Ik zei al: de kiezer heeft een duidelijke keuze gemaakt. Resultaat van die keus was zowel een sterk links als een sterk rechts motorblok. Als je die allebei in één auto zet kom je niet vooruit, want er is geen duidelijke rijrichting. Zo is het ook met een kabinet van VVD en PvdA: er is geen richting, geen visie.'

tekst Rob Janssen

foto Werry Crone / Hollandse Hoogte

COLUMN

Vertrouwen winnen

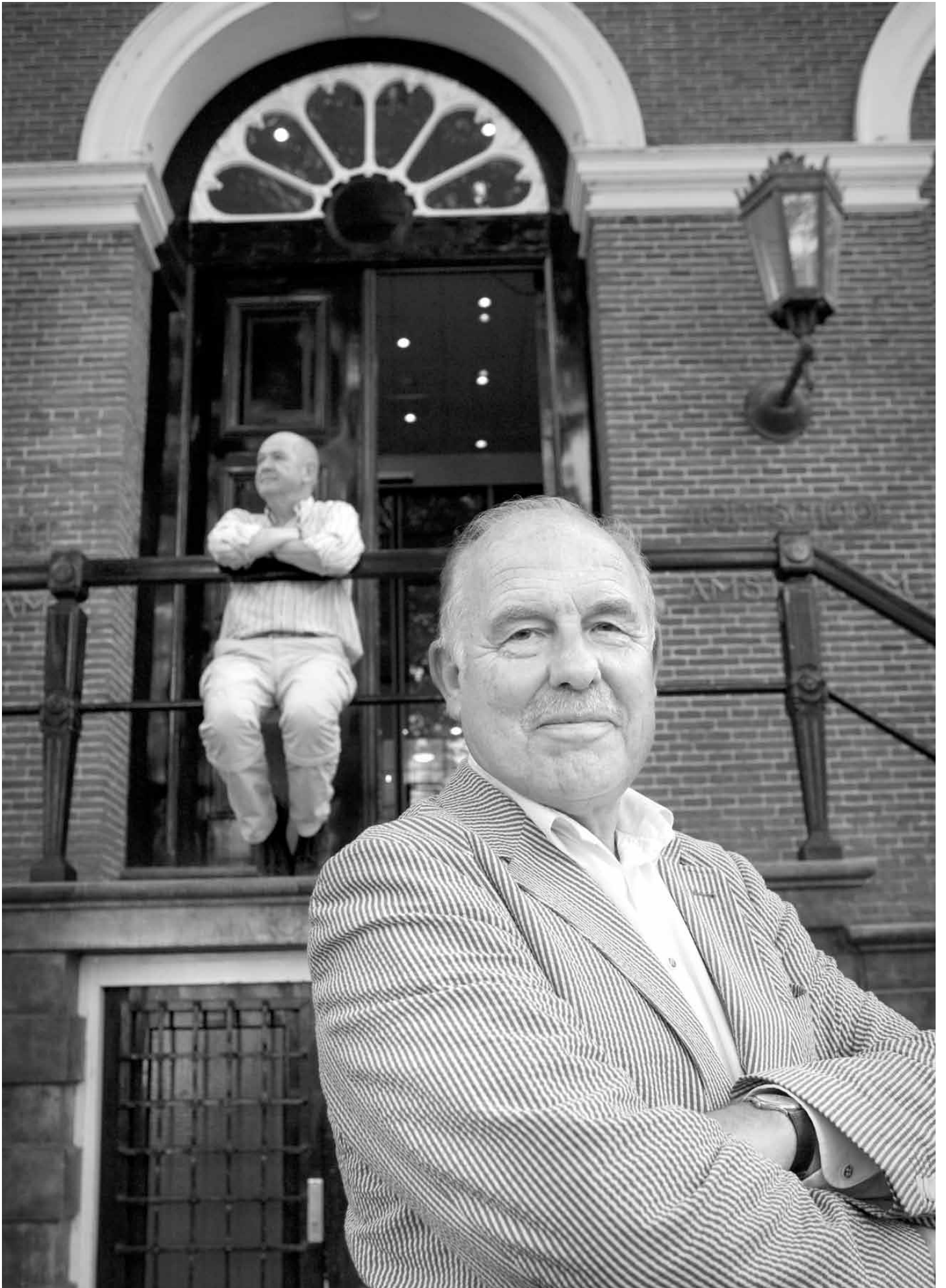
Verkiezingen januari 2003 – ik weet het nog als de dag van gisteren: hoog in de peilingen, en bij het sluiten van de stembussen wederom negen zetels, net zoveel als het jaar daarvoor. Zoiets is ons nu weer overkomen: boven de dertig in de peilingen en op 12 september wederom vijftien zetels, net zoveel als in 2010. Als het scenario van 2003 – 2006 zich ook herhaalt dan gaan we een mooie toekomst tegemoet. In 2006 gingen we immers alsnog van negen naar vijftientig zetels.

Toch blijft het raar: zoveel mensen die te elfder ure een overstap maken van de ene partij naar de andere. Tal van factoren spelen daarbij een rol. Vast staat dat het percentage mensen dat 'traditioneel' stemt afneemt. Toch kunnen we stellen dat onze vaste aanhang in 2003 uit ongeveer 600.000 (9 x 65.000) mensen bestond en daarna is doorgesloegen naar ruim 900.000 mensen nu. Dat is een enorme vooruitgang, die in de afgelopen tien jaar heel successievelijk is gerealiseerd. Deze mensen hebben een rotsvast vertrouwen in onze partij, en steunen ons door dik en dun.

Het vertrouwen van deze mensen in de SP is niet gebaseerd op één gebeurtenis of één contact. Vertrouwen verdienen is een langdurig proces, en kent vele aspecten. Uit onderzoek weten we dat de opstelling van de Tweede Kamerfractie en de activiteiten en de reputatie van de lokale afdeling de grootste invloed hebben op het verwerven van vertrouwen. De opdracht die we te vervullen hebben is het vergroten van onze vaste aanhang door het winnen van het vertrouwen van steeds meer mensen. Mensen met wortels in de SP zweven immers niet meer zo makkelijk.

Jan Marijnissen

‘BELANGRIJKSTE IS DE OBSTAKELS BIJ DE TOEGANKELIJKHEID VAN KUNST WEG TE NEMEN’

Ook kunst en cultuur ontkwamen niet aan de bezuinigingen onder Rutte I. Wat is eigenlijk de functie van kunst? Wat is schoonheid? Ik vraag het Henk van Os, de man die jarenlang de kunst in de huiskamer bracht en aan de basis heeft gestaan van de renovatie van het Rijksmuseum, dat volgend voorjaar eindelijk weer zijn deuren opent voor het grote publiek. ‘Het is ongelooflijk mooi geworden, mooier dan ik ooit had kunnen dromen.’

We ontmoeten elkaar in het roemruchte Maagdenhuis, waar hij een ruim kantoor heeft met uitzicht op het Spui. Ik zie veel boeken, mooie dingen aan de muur en een verzameling gedecoreerde eieren. Hij thee, ik koffie. Henk opent het gesprek met de mededeling dat hij het buitengewoon gewaardeerd heeft dat hij de partijraad van de SP recentelijk heeft mogen toespreken. ‘Ik heb vaak op dit soort bijeenkomsten gesproken, maar dit vond ik uitzonderlijk. Aardige mensen en een fijne discussie.’

› **Wat is kunst?**

‘Voor een kunsthistoricus is kunst wat als kunst gepresenteerd werd en wordt. Vroeger ging ik te veel in op de esthetica, en niet op de geschiedenis. Dat heb ik afgeleerd, want als historicus moet je openstaan voor alles wat als kunst wordt gepresenteerd.’

› **En wat beschouw je zelf als kunst?**

‘Dat kan zo enorm verschillend zijn. Dat kan een beeld zijn, een schilderij, een reliekschrijn.’

› **Heeft het met schoonheid te maken?**

‘Een schilderij van Marc Rothko en een reliekschrijn hebben niet zo veel gemeenschappelijks, maar ze hebben wel het zelfde effect op me.’

› **Welk effect dan?**

‘De verbijstering over het feit dat zo iets moois en indringends ooit gemaakt kon worden. Het kan iets heel ambachtelijks zijn, maar het kan ook iets conceptueels (een kunstvorm waarbij het concept belangrijker is dan de esthetica, –JM) zijn.’

› **Wat is het verschil tussen kunst met een grote K en met een kleine k?**

‘Voor mij maakt dat niet uit. Ik speelde vroeger in een jazz-trio, en we traden op in een bar. Op een avond laat, de zaak is gesloten, we hadden wat gegeten met de uitsmijter, en we speelden nog wat. Al improviserende gebeurde er opeens wat: we werden overvallen door een gevoel alsof alles samenkomt. We hadden het gevoel dat we muzikaal alles konden. Op een gegeven moment keek ik om naar Simon, de slagwerker; tranen biggelden over zijn wangen. En dat was geen topkunst.’

› **Maar er zijn in de wereld van de kunst toch ook genoeg charlatans?**

‘Oh zeker, dat zijn de mensen die de gevoelens *faken*. Om ze te ontmaskeren moet je wel een beetje verstand hebben van het genre waarin ze actief zijn.’

› **Hoe kunstzinnig is de timmerman die tegen zijn collega zegt: maar dat is toch geen porem?**

‘Dat is een esthetisch oordeel en heeft

alles met kunst te maken. Het wordt niet als kunst gepresenteerd, maar het gaat om dezelfde dingen.’

› **Wat is de functie van kunst, toen en nu?**

‘Dat verschil is niet zo groot. De kunst van vroeger werd echt gemaakt om te emotioneren. Door de kunst te bestuderen begrijp je de tijd beter, net als de mensen van die tijd. Aan kunst kun je zien wat er in een bepaalde tijd leefde, maar dan in een verdichte vorm.’

› **Is dit universeel?**

‘Het is mijn manier om ernaar te kijken.’

› **Heeft de hedendaagse abstracte kunst ook de functie te emotioneren?**

‘De kunst van Rothko is abstract en bij mensen wekt het emotie. In Boijmans in Rotterdam hebben ze ooit de bezoekers gevraagd wat ze het mooiste schilderij vonden. De winnaar was een abstract schilderij.’

› **Wat kenmerkt de kunstenaar?**

‘Ik kan alleen spreken over de kunstenaars die ik in mijn leven ontmoet heb. Veel mensen denken dat kunstenaars een bijzonder uitbundig leven leiden, met veel drank en drugs natuurlijk. Dat is vaak zo, maar niet per definitie. De eerste kunstenaar die ik echt leerde kennen was een stille man die leefde in een heel gewone woonwijk van Groningen. Maar ik ken ook een kunstenaar die een overdadig leven leidde en die alles

durfde, met auto's en met vriendinnen. Zeg maar, het type dat creatief is maar ook meer risico's neemt, in alles extremer is.'

› **Hoe leer je de kunst van het kijken?**

'Door het heel veel te doen, en vooral door er de tijd voor te nemen. Als je gegrepen wordt door een werk, vraag je dan af: wat zie ik eigenlijk en wat zou de bedoeling van de maker kunnen zijn geweest? De woorden van anderen kunnen je ook plotseling inzicht verschaffen, waardoor je dingen gaat waarderen waar je tot dan toe aan voorbijging.'

› **Schiet ons onderwijs op dit vlak niet tekort?**

'Nou, de kunstbijkuren in Amsterdam zijn fantastisch. Een heel groot deel van het vaste publiek van het Rijksmuseum heeft ooit mee gedaan aan deze kunstbijkuren. Het is ongelooflijk.'

› **Wat zijn dat precies, kunstbijkuren?**

'Dat zijn uren waarin leerlingen in groepsverband naar het museum gaan en daar uitleg krijgen.'

› **Hoe kun je het beste een museum 'doen'? Het is vaak zo veel.**

'Er zijn twee manieren. De eerste is dat je vooraf bepaalt wat je per se wilt zien, en als je tijd over hebt kun je dan nog door het museum lopen. De tweede manier is dat je door het museum loopt en noteert waar je later naar terug wilt om het goed te bekijken.'

› **Wat is schoonheid?**

'Als ik iets heel erg mooi vind; meestal is dat in vergelijking met iets soortgelijks.'

› **Hoe kan het dat je een hele middag op de Campo van Siena kunt zitten en alleen maar kijken, zonder je te vervelen? Met welke magie hebben we hier te maken?**

'Het is die kom met al die lijnen die naar dat putje lopen, denk ik. Net als de totale omslotenheid door geschiedenis, door iets wat eeuwen ademt. En wat een georganiseerdheid. Later heb ik in het archief ontdekt dat al die balkonnetjes bij verordening in 1320 op dezelfde hoogte zijn gekomen, afgedwongen door de welstandscommissie. Het plein geeft een enorm gevoel van samenhang, en dat stadhuis, die toren die precies de goede afmetingen heeft. Maar ook de kleuren, het licht, het draagt allemaal bij aan de magie van dat plein.'

› **Toch nog even terug naar de schoonheid. Waarom vinden wij beelden van het heelal, beelden van opengewerkte mineralen,**

'Natuurmonumenten restaureert niet alleen, ze maken Ruisdaeltjes en Van Goyentjes'

beelden van de microkosmos mooi?

'Dat komt mede door de ordening die de fotograaf aanbrengt. Zijn *framing* helpt ons kijken. Als we naar het totaal kijken, zien we minder dan wanneer we binnen kaders naar iets kijken. Hetzelfde geldt voor het kijken naar landschappen. We vergelijken ook steeds, bewust en onbewust. Natuurmonumenten restaureert niet alleen, nee, ze maken Ruisdaeltjes of Van Goyentjes. Ze maken wat ze mooi vinden omdat we het kennen uit de landschapsschilderkunst.'

› **Je zei ooit: 'Ik kan niet tegen het moeilijke woordjes zeggen door sommige van mijn vakbroeders. Alles is aan iedereen uit te leggen in eenvoudige taal: het gaat gewoon over mooie spullen.'**

'Je hebt wetenschappen die echt moeilijk zijn, maar kunstgeschiedenis is absoluut

niet moeilijk. Doen wetenschappers wel moeilijk over kunstgeschiedenis, dan willen ze de mensen dom houden; dat is echt zo.'

› **Waarom kwam de schilderkunst juist in Holland in de zeventiende eeuw tot bloei?**

'Italië en Nederland hebben in die tijd de grote schildersscholen. Na de beeldenstorm maken die schilders geen altaarstukken en geen schilderijen met bijbelse taferelen meer. Om toch aan het werk te blijven gaan ze zich specialiseren in portretten. Anderen willen demonstreren dat ze erudiet zijn of dat ze naar Italië zijn geweest. Weer anderen willen laten zien dat wij op allerlei manieren grip hebben op de natuur. De Nederlandse schilderkunst uit die tijd is op dit punt echt uniek te noemen: het vangen van de natuur in kunst. De Franse revolutionairen spraken over *art democratique*. Dat zagen ze

‘Doen wetenschappers moeilijk over kunstgeschiedenis, dan willen ze de mensendom houden, dat is echt zo’

aan de stier van Potter die toen in het Louvre hing.’

› Hoe is de enorme bekendheid van Rembrandt ontstaan?

‘Die is ontstaan in de negentiende eeuw. Onze grote nationale meester van de schilderkunst was Rubens. Maar bij de splitsing in 1830 namen de Belgen hun landgenoot mee. Nederlandse intellectuelen zijn toen begonnen met de promotie van Rembrandt als onze nationale trots. Zo is dat gietijzeren beeld van de schilder op het Rembrandtplein terechtgekomen.’

› Het moet even. Het kunstbeleid in ons land.

‘Ik vind dat er veel meer ingezet moet worden op de afname van kunst dan op de productie van kunst. Het primaire doel

moet zijn veel meer mensen in aanraking te laten komen met kunst. Het hele scala van mogelijkheden om dat doel te dienen moet worden ingezet. Bij de productie van kunst heb je als nadeel dat er altijd ambtelijke en semi-ambtelijke beoordelaars in vele gremia aan te pas komen. De beste bezuiniging op kunst is te realiseren door fors te snijden in deze gremia. We zijn dan meteen verlost van die steeds terugkomende eis van ‘vernieuwing’. Wat is er ‘vernieuwend’ aan de aankoop van een middeleeuwse madonna? Het is allemaal fake. Je bent constant bezig om bij elke aanvraag mensen te *pleasen* waarvan je eigenlijk vindt dat ze niks te zoeken hebben op die plek.’

› Wat zijn door de geschiedenis heen de raakvlakken geweest tussen kunst en politiek?

‘Al in het Siena van de veertiende eeuw gebruikte de politiek de kunst als fantastisch propagandamiddel. Als je die schilderijen in het Palazzo Pubblico ziet, het is allemaal propaganda voor de republiek Siena. In de zestiende eeuw is kunst ook gebruikt bij de revolutie. Het is ook een middel voor zelfrepresentatie van bobo’s geworden, en hun echtgenotes vooral. In de achttiende eeuw werd de kunst met name gebruikt ter decoratie. En pas daarna ontstond het idee van *l’art pour l’art*, een eigen ruimte voor de kunst. Het doel is dan nog slechts om als kunst gewaardeerd te worden.’

› Eens, zo schreef je zelf, was je behept met het romantisch geloof in de rol van de kunst in de samenleving.

‘Lange tijd heeft de kunst de rol gehad een scheiding aan te brengen onder de mensen: de bezitter – in letterlijke maar ook in overdrachtelijke zin – van de kunst, de verhevene, die naar beneden kijkt naar de mindere, de buitenstaander, de leek.

Ik heb jarenlang de kans gehad om in honderden afleveringen de Nederlandse tv-kijkers duidelijk te maken dat het Rijksmuseum onze nationale schatkamer is, dat wat zich daar bevindt van ons allemaal is. En ik heb gemerkt dat die opvatting binnen de incrowd nogal eens tot knorrige reacties leidt. Echter, van de mensen die door mijn pleidooien toch eens een bezoekje waagden aan het museum heb ik nogal eens later een schriftelijke reactie ontvangen. Het is ontroerend te lezen wanneer die mensen je dan schrijven dat ze door dat bezoek echt verlicht zijn, dat ze een wereld hebben ontdekt waar ze naar eigen zeggen in de rest van hun leven erg veel aan zouden kunnen hebben. Ik was eens een keer met een groep in Ravenna. We stonden naar een mozaïek te kijken – toch niet de makkelijkste kunst – en naast ons stond een man in korte broek met een te dikke buik waar het T-shirt maar net omheen paste. De man: ‘Mijnheer Van Os, ik sta hier dankzij u, en ik wou even luisteren.’ Ik vond het geweldig, de tranen schoten in mijn ogen. Daar doe je het voor. De belangrijkste taak voor de overheid is om de obstakels bij die toegankelijkheid van kunst weg te nemen.’

› Hoe oud was je toen de liefde voor Italië zich openbaarde?

‘Het was september 1958. Vanwege een studieopdracht over de schilder Sassetta moest ik naar Sienna. Ik stapte uit de bus bij de kerk van San Domenico. En ik werd gegrepen door het overweldigende uitzicht op de stad. Het was een piekervaring van plek. Ik heb daar uren staan kijken, en besloot te

Prof. dr. Henk W. van Os is in 1938 in Harderwijk geboren. Hij studeerde Geschiedenis en Kunstgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en promoveerde cum laude. In 1974 werd hij aan deze universiteit hoogleraar Kunst- en Cultuurgeschiedenis. Van 1989 tot 1996 was hij algemeen directeur van het Rijksmuseum in Amsterdam. Hij organiseerde grote tentoonstellingen, waaronder een over Rembrandt, *Gebed in Schoonheid* en *De Dageraad van de Gouden Eeuw*.

Van Os heeft nationale bekendheid verworven met zijn boeken en lezingen, maar toch vooral met zijn tv-programma's: *Museumschatten*, voor de VARA, en *Beeldenstorm*, voor de AVRO. Hij is in binnen- en buitenland nog steeds actief op zijn vakgebied. Sinds 1997 is hij universiteitshoogleraar met als leeropdracht *Kunst en Samenleving*, aan de Universiteit van Amsterdam. Naast tal van officiële functies bij verschillende musea, geeft hij college aan passagiers van een cruiseschip dat verschillende bestemmingen aan de Zwarte Zee aandoet. Hij was ook juryvoorzitter van de PC Hooftprijs voor Essays.

In 2012 publiceerde Henk zijn correspondentie met zijn zoon Pieter, journalist bij NRC, over zijn 'drang tot godsdienst'. De titel van het boek: *Vader & zoon krijgen de geest* (Balans, Amsterdam).

gaan schrijven over de kerkelijke kunst van Sienna als maatschappelijk bindmiddel. Dat moment op die concrete plek heeft grote gevolgen gehad voor de rest van mijn leven. Ik heb geboft dat ik in mijn werk mijn interesse heb kunnen volgen.'

› **Een van je laatste tentoonstellingen droeg de titel *De Droom van Italië*. Van waar die titel?**

'Ik raakte erg gefascineerd door Italië. Je vraagt je dan al snel af: ben ik de enige? Daarom ben ik me gaan verdiepen in Italiaanse kunst in Nederlands bezit, en in Nederlandse schilders die naar Italië gingen om zich te bekwamen. Niet alleen Nederlandse schilders deden dat; Dürer ging al naar Italië om het perspectief te leren. Al vanaf de vijftiende eeuw werd er gedroomd over Italië, het paradijselijke Italië.'

› **Doel je nu op meer dan alleen de kunst?**
'Ja, de taal, het klimaat, het landschap, de keuken.'

› **Met je tv-programma's probeerde je de kunst naar de mensen te brengen. Kwamen er daardoor ook meer mensen naar de kunst? Nam het museumbezoek toe?**
'Het percentage Nederlanders van het totaal aantal bezoekers verdrievoudigde.'

› **Waarom ben je weggegaan bij het Rijksmuseum?**
'Er waren meerdere redenen, maar de belangrijkste was toch wel dat ik mijn opvolger niet voor voldongen feiten wilde plaatsen waar het ging om de renovatie. Hij moest ook invloed kunnen uitoefenen op de plannen en de uitvoering. Ik kon toen niet bevroeden dat hij het zó ambitieus zou aanpakken, waardoor alles twee keer zo duur en de bouwtijd twee keer zo lang werd. Maar er was nog een reden. De acht belangrijke zaken die ik me had voorgenomen aan te pakken waren voltooid. Daar kwam bij dat ik privé in die tijd veel te verstouwen heb gehad. Al met al concludeerde ik: ik moet weg.'

› **Maar is het idee om het hele museum terug te brengen in zijn oorspronkelijke staat dus eigenlijk van jou?**
'Jazeker.'

› **Waarom wilde je het?**
'Het museum had geen goede routing voor de bezoeker. Die binnenplaatsen moesten weer open gemaakt worden. Bovendien waren de ingangen veel te klein. Er moest dus wat gebeuren. Maar dat de renovatie uiteindelijk zo omvangrijk zou worden – inclusief het herstel van de oude ornamentiek – heb ik toen niet bedacht.'

› **Heb je het al gezien?**
'Ja, het is fantastisch. Ongelooflijk mooi, mooier dan ik ook heb kunnen dromen.'

› **Heeft het idee voor het Nationaal Historisch Museum bijgedragen aan de manier waarop het museum straks zal worden opgeleverd?**
'Het idee voor een integrale opstelling had ik al eens op papier gezet, omdat ik vind dat de kunstgeschiedenis een onderdeel vormt van de geschiedenis. Maar weet wel, toen ik aantrad als algemeen directeur bestond het museum uit verschillende musea, allemaal verschillende koninkrijkjes. Dat moest ik eerst te boven komen door middel van een reorganisatie. Het was voor mij werkelijk een schok toen dat idee voor een Nationaal Historisch Museum opkwam, want het

was precies wat ik beoogde met het nieuwe Rijksmuseum. Het heeft mij dan ook verbast dat mijn opvolger niet nog nadrukkelijker naar buiten kwam met het verhaal dat het nieuwe Rijksmuseum een integrale opstelling zou krijgen. Ik heb niet begrepen waarom hij niet het initiatief heeft genomen voor een onderling overleg tussen hem en de initiatiefnemers van het NHM.'

› **Hoe is het met wat we ooit zo mooi ons Openbaar Kunstbezit noemde?**
'Vroeger zei ik altijd: Openbaar Kunstbezit moet ook geopenbaard worden.'

› **Kunnen we nog wel stukken verwerven gezien alle prijsstijgingen op de veilingen?**
'Dankzij de Nationale PostcodeLoterij kunnen we ons nog redelijk wat permitteren. Ik had destijds een aankoopbudget van één miljoen per jaar, voor alles. Nu is dat bedrag een veelvoud.'

› **Begin dit jaar verscheen er een boek met de correspondentie tussen jou en je zoon Pieter over jouw 'drang tot godsdienst'. Naar aanleiding daarvan wil ik je graag een paar vragen stellen. Hoe verhouden wetenschap en geloof zich tot elkaar?**
'Dat is iets wat ik me al mijn hele leven afvraag. Mijn eerste scriptie heette 'Geloof en wetenschap bij Zwammerdam'. Je bedoelt hoe die twee zich bij mij verhouden?'

› **Ja.**
'Door Pieters opmerking dat ik een drang tot godsdienst zou hebben, heb ik er weer heel diep over na moeten denken. Ik wist wel dat mijn interesse voor dat specifieke deel van de kunstgeschiedenis iets te maken had met die drang, maar dat wereldkundig maken terwijl ik NWO-aanvragen (De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, -JM) moet indienen zou niet slim zijn. De kunstgeschiedenis als historische wetenschap maakt dat je bij beoordelingen je smaak niet mag laten meewegen. Dat geldt in het kwadraat voor of je iets met geloof hebt of niet. Ik heb beide steeds gescheiden gehouden. Maar het is zeker zo dat mijn werk me in staat stelde om de hele dag bezig te zijn met brevieren, koralen, religieuze schilderijen.'

› **Maar heeft jouw fascinatie voor godsdienst niet minder met geloven te maken en meer met de mooie verhalen?**
'Ik heb geen metafysisch geloof, ik zie het inderdaad als een verzameling verhalen. In de jaren zeventig ben ik helemaal opgehouden met de kerk. In 1974 stond ik foto's te

maken van een altaarstuk in Toscane. Om een uur of vijf kwam een aantal dames het Ave Maria bidden. Toen bedacht ik: deze vrouwen zijn echt bezig met wat de functie is van de kunst die ik aan het fotograferen ben. En toen heb ik met hen meegedaan, tot stomme verbazing van het team waarmee ik daar was.

De belangstelling voor deze kunst was tegelijkertijd dus ook een hunkering, een hunkering naar een adres, denk ik. Ik kon niet katholiek worden. Dus toen ik in 1980 in Florence de American Episcopal Church bezocht, dacht ik: dit is het voor mij, dit kan geen kwaad. Er zijn geen machten in die kerk en het is allemaal metaforisch.' Lachend: 'Bovendien krijg je daar ook een slokje wijn.'

› **Je gaat daar ook ter communie?**

'Ja, maar je bent daar geen vleeseter, het is immers alleen in metaforische zin het lichaam van Christus.'

› **Maar in de katholieke kerk waar je normaal naartoe gaat, wordt wel aangenomen dat bij de consecratie hostie en wijn veranderen in het lichaam en bloed van Christus.**

'Daarom ben ik ook eerst naar de priester van die kerk gegaan en heb ik gezegd: 'Ik ben anglicaan, mag ik hier te gast zijn?' En dat mocht. 'Maar mag ik dan ook ter communie', vroeg ik. Waarop hij zei: 'In de katholieke kerk moet je dat soort dingen niet vragen maar gewoon doen.'

› **In jullie boek schrijf jij dat bidden voor jou adresseren is. Nu zong Elvis al een mooi liedje met als titel *Return to sender, adress unknown*.**

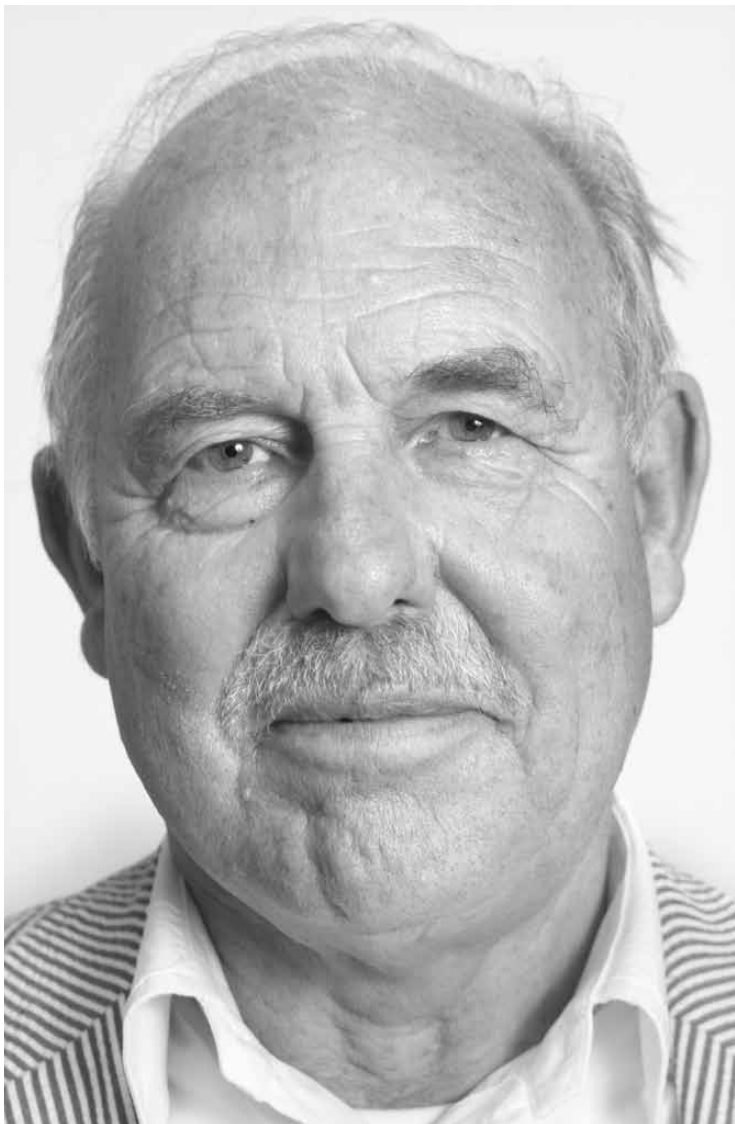
'Maar voor mij is het adres verschrikkelijk *known*, ik weet immers veel over degene tot wie ik mij richt. Hij heeft contouren, ik heb er een voorstelling bij. Het verlangen naar een adres is de kern van mijn geloof. Maar anderzijds weet ik natuurlijk dat ik met mezelf praat.'

› **En helpt het je?**

'Ja, vroeger had ik driftbuien. Nu ben ik daar vanaf, door het gebed.'

› **Wij noemen dat tot tien tellen.**

'Ha! Nou, ik heb er veel voor moeten bidden want het was een diep zittend probleem. Het voordeel ervan is dat iemand die driftig wordt altijd precies kan uitleggen waarom hij driftig is geworden. Maar dat is het ergste, want zo kom je er nooit af. Want dat dat idioot is, merkte ik toen ik aan de Here God ging uitleggen waarom ik driftig werd.'

'Er moet veel meer ingezet worden op de afname van kunst dan op de productie van kunst'

Het zijn zulk eenvoudige mechanismen. Het helpt gewoon.'

› **Ik las in het boek je woorden 'verwerken is verwoorden'. Mooi.**

'Jijzelf bent daar een keer mee bezig geweest. Je hebt een keer een fantastisch interview gegeven aan NRC, geschreven door Joost Oranje, over je vertrek als fractievoorzitter. En het was toen dat ik bedacht: hij gebruikt dat interview om te verwoorden om te verwerken. Ik heb dat interview zelfs nog bewaard.'

› **Wat bijzonder om dat te horen. De auteur heeft voor dat interview later nog een prijs ontvangen.**

Een andere passage in het boek. Ik vat het even samen: ben je ongelukkig? Pieker

niet te veel, probeer er niet te veel over te praten, maar ga iets doen.

'Door dingen te doen geef je structuur aan je leven. Mijn werk bij het Rijksmuseum heeft mij enorm geholpen in de periode voor het overlijden van onze zoon Wouter. Hij benam zich het leven. Het beste is – als het kan – geen afspraken afzeggen, hou structuur in je leven. Doorgaan. Redding zoeken waar geen redding is, is immers zinloos. Ik heb iedereen in het museum een e-mail gestuurd met de mededeling dat ik ondanks alles toch graag na een week de draad weer wilde oppakken.'

tekst Jan Marijnissen
foto's Suzanne van de Kerck

VERKIEZINGSAVOND

‘WIJ GAAN DOOR!’

De verkiezingsavond op twaalf september in het Haagse Paard van Troje begon hoopvol. De teleurstelling over de prognoses duurde, zo zei Emile Roemer in zijn speech, vijf minuten. In zijn speech en in de zaal nam de strijdlust het snel weer over.

Teleurstelling

Hoeveel zetels zou de SP halen na de zinderende verkiezingscampagne? Met spanning kijkt een buslading SP'ers uit de afdelingen rondom Roemers thuishaven Boxmeer uit naar de uitslag. Zij zijn met de SP-touringcar speciaal naar Den Haag gekomen om 'hun' Emile een extra warm, regionaal hart onder de riem te steken. In de bus wordt druk gespeculeerd over de uitslag. De droom van veel zetels halen en toetreden tot de regering was deze verkiezingscampagne even binnen handbereik. Maar na de piek van 39 zetels en de daaropvolgende vrije val in de peilingen is het moeilijk een goede voorspelling te doen van het aantal zetels waar de SP op uit zal komen. Dat het geen dertig of meer zal worden was voor iedereen wel duidelijk, maar een bescheiden winst zal er toch nog wel in zitten, denken velen. Eenmaal aangekomen in het Paard van Troje in Den Haag is de teleurstelling groot. De SP zal opnieuw met vijftien mensen in de Tweede Kamer komen. Dat is niet waar alle actieve SP'ers uit het hele land die hier samenkomen op hoopten. Onder de aanwezigen zijn ook veel kandidaat-Kamerleden die drie weken daarvoor nog gegarandeerd leken van een zetel in het parlement. In plaats van de uitbundige feest sfeer die normaal gesproken overheerst op verkiezingsavonden van de SP, valt de zaal nu even stil na de eerste prognose. Iedereen moet deze uitslag even tot zich door laten dringen.

'Veel sympathie'

Terwijl iedereen in de zaal begint te discussiëren over de onverwachte uitkomst van vijftien zetels, moeten bekende SP'ers al voor de camera reageren. Veel tijd om zich voor te bereiden hebben ze niet, maar dat is niet te merken aan hun antwoorden. Op een groot scherm zijn alle mediaoptredens te volgen. 'We hadden natuurlijk liever zetels gewonnen, maar we hebben zeker winst geboekt,' hoort men Tweede Kamerlid Ronald van Raak vertellen. 'Het enthousiasme dat ik de afgelopen weken aan de basis in de afdelingen gezien heb, daarin zijn we weer gegroeid en dat is de echte winst.' Dat er veel sympathie op straat is voor de SP heeft iedereen gemerkt, juist daarom voelt gelijk blijven voor velen als verlies. Eric Smaling, de nummer zestien op de lijst, reageert nuchter op de uitslag. 'Het is een tegenvaller ten opzichte van de peilingen, maar zonder peilingen is het helemaal niet schokkend dat je na twee jaar op hetzelfde aantal zetels uitkomt. We moeten echt loskomen van die peilingen.' Hoe veel invloed de peilingen en de tweestrijd tussen VVD en PvdA gehad hebben, wordt ook benadrukt door Jan

Meezingen met 'Een mens is meer'.

Marijnissen. 'Deze verkiezingen gingen niet over sympathie, die ligt nog steeds bij de SP. Het ging om macht, en daar waar olifanten vechten wordt het gras vertrapt. Wij zijn niet vertrapt.'

Bob Fosko voorziet de verkiezingsavond van muzikale omlijsting, en weet de sfeer goed te vertolken met het lied 'Wij gaan door'. Met de pakkende melodie van Fosko op de achtergrond vertelt Ike Teuling, nummer twintig op de lijst: 'De eerste paar dagen zal ik best even teleurgesteld zijn, maar ik weet dat ik er daarna weer keihard tegenaan ga. Dankzij de peilingen weten we dat we steun hebben voor 39 zetels. Dat is heel veel potentieel en daar ga ik graag weer mee aan de slag.' Arjan Vliegthart is net zo strijdbaar. 'Hier staat een dankbare campagneleider. De sfeer op straat was zo goed en we hebben zoveel sympathie gekregen, dat geeft vertrouwen voor de toekomst. Het materiaal was niet aan te slepen want we hebben meer weggezet dan ooit, en het ledental neemt ook toe. Nu is het zaak om werk te maken van onze beloftes aan de kiezers. Wij gaan door met het steunen van de gewone mensen in plaats van de banken.'

'De campagne begint alweer'

Hoe meer stemmen er in het land geteld worden, hoe duidelijker het wordt: de SP blijft vijftien zetels houden. Om half elf betreedt de nieuwe Kamerploeg het podium om het applaus en de bloemen in ontvangst te nemen. Onder hen één nieuwkomer: Arnold Merkies, de nummer vijftien op de lijst. En dan kondigt ceremoniemeester Sjaak Bral

de nummer een van de lijst aan, 'Emile – er is geen alternatief voor positief denken – Roemer'. Roemer steekt meteen van wal en weet de gevoelens in de zaal te verwoorden. 'Natuurlijk zijn we teleurgesteld, maar dat duurt ongeveer 5 minuten. Daarna begint de campagne voor de verkiezingen alweer, zoals we dat bij de SP gewend zijn. We hebben op de deur staan bonken van de machthebbers en heilige huisjes, en ik kan u één ding beloven. Ze zijn nog lang niet van mij af, en nog lang niet van ons af. De tegenwerking was deze keer nog te groot, maar als iemand denkt dat we hier negatief zijn, *over my dead body!* We hebben een stabiele basis en die gaan we verder uitbreiden zodat we straks ook in de eindsprint het vertrouwen krijgen. Dat wordt hard werken, maar er is geen partij die dat zo goed kan als wij.' Na de daverende speech van Roemer komen alle emoties in de zaal los en dat is te horen aan het applaus. Direct na zijn speech zijn er journalisten die Roemer willen interviewen, maar daar krijgen ze de kans niet toe van het zingende en dansende publiek. 'Een mens is meer' wordt uit volle borst meegezongen en door het gedans worden de ballonnen op de vloer kapotgetrapt; het klinkt als vuurwerk. In een vervroegd oud en nieuw nemen de SP'ers afscheid van de campagneweek en verwelkomen zij de nieuwe politieke realiteit. En zij vierten hun vernieuwde strijd lust: 'Wij gaan door!'

tekst Jola van Dijk
foto's Hans van den Poel

UITSLAGEN

Uitslag landelijk

Partij	%	2012 zetels	2010 zetels
VVD	26,58	41	31
PvdA	24,84	38	30
PVV	10,08	15	24
SP	9,65	15	15
CDA	8,51	13	21
D66	8,03	12	10
CU	3,13	5	5
GL	2,33	4	10
SGP	2,09	3	2
PvdD	1,93	2	2
50Plus	1,88	2	-
Overig	0,93	0	-

Uitslag per gemeente

Gemeente	SP-% 2012	SP-% 2010	Groei/daling	Groot/klein
Aa en Hunze	7,9	9,3		
Aalburg	5,4	5,5		
Aalsmeer	4,1	5,5		
Aalten	12	13,6		
Achtkarspelen	8,6	9,8		
Alblasserdam	6,4	7,6		
Albrandswaard	6,5	8,5		
Alkmaar	11,3	11,6		
Almelo	11,2	10,7		
Almere	9,5	9,4		
Alphen aan den Rijn	7,3	8,5		
Alphen-Chaam	9,3	8,9		
Ameland	7,6	6,1		
Amersfoort	8,1	8,3		
Amstelveen	6,4	6,5		
Amsterdam	9,3	7,2		
Apeldoorn	8,4	9,2		
Appingedam	12,9	13,5		
Arnhem	12,7	12,3		
Assen	10,1	11,3		
Asten	12,8	12,6		
Baarle-Nassau	10,5	10,8		
Baarn	5,9	6,9		
Barendrecht	6	7,7		
Barneveld	3,6	3,6		
Bedum	9,2	10		
Beek	12,3	11,3		
Beemster	6,3	7,6		
Beesel	12,8	11,6		
Bellingwedde	14,3	15,9		
Bergambacht	4,7	6,4		
Bergeijk	12,8	12		
Bergen (L)	20,8	17,5		
Bergen (NH)	6,7	7,0		
Bergen op Zoom	11,4	10,9		
Berkelland	10,5	10,5		
Bernheze	16,4	16,3		
Bernisse	7,3	8,9		
Best	11,8	12,4		
Beuningen	14,3	14,1		
Beverwijk	9,7	10,8		
Binnenmaas	6,7	8,0		

DE NIEUWE FRACTIE

1. Emile Roemer

2. Renske Leijten

3. Ronald van Raak

4. Harry van Bommel

5. Jan de Wit

6. Sadet Karabulut

7. Sharon Gesthuizen

8. Jasper van Dijk

9. Paul Ulenbelt

10. Henk van Gerven

11. Manja Smits

12. Paulus Jansen

13. Farshad Bashir

14. Nine Kooiman

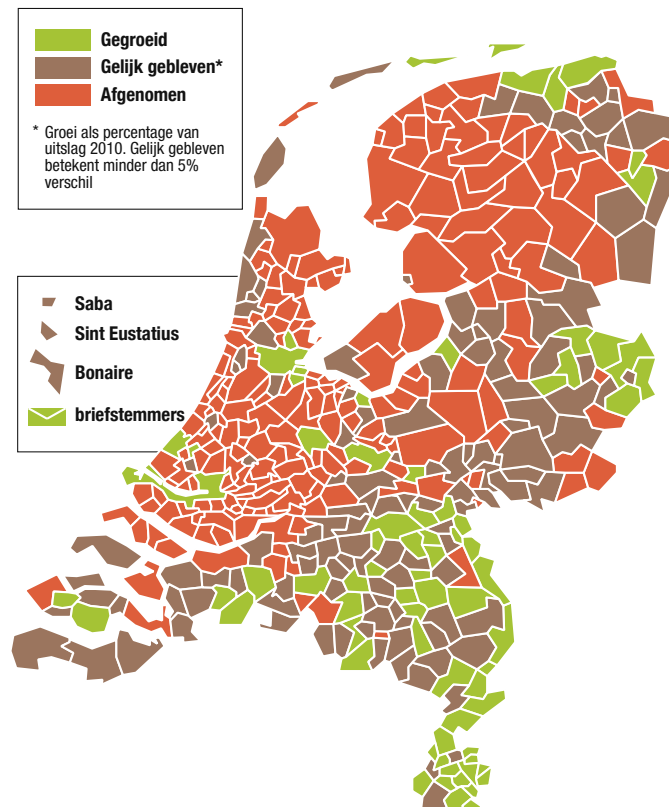
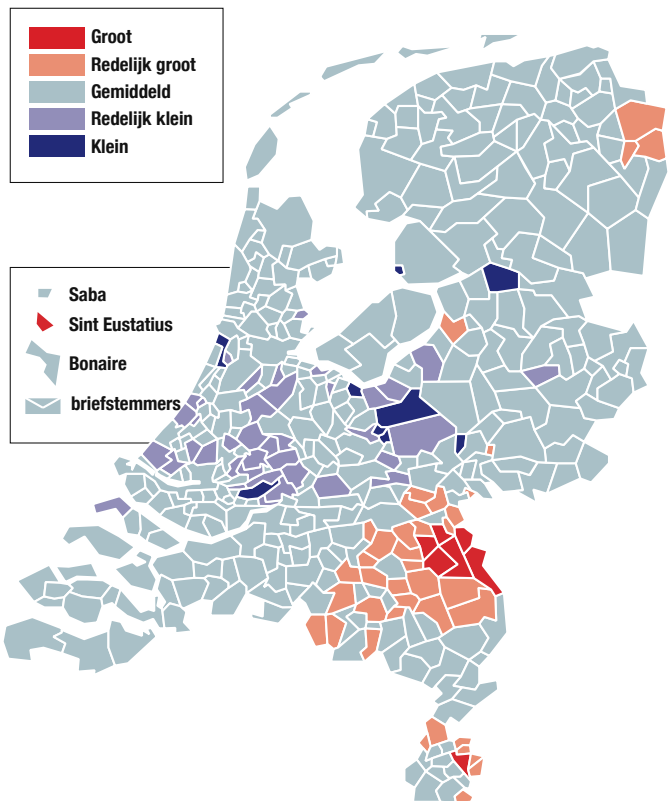
15. Arnold Merkies

› Arnold Merkies is de nieuwkomer van de fractie. Op de SP-website staat een interview met hem: sp.nl/9z6ae

NIUW!

Gemeente	SP-% 2012	SP-% 2010	Groei/daling	Groot/klein
Bladel	14,9	14,2		
Blaricum	5,3	5,9		
Bloemendaal	3,5	3,8		
Bodegraven-Reeuwijk	4,3	5,9		
Boekel	16,9	15,9		
Bonaire	5,6	-		
Boarnsterhim	8,1	11,5		
Borger-Odoorn	9,8	9,8		
Borne	10,3	11,4		
Borsele	8,3	7,9		
Boskoop	5,3	6,1		
Boxmeer	31,6	33,7		
Boxtel	15,7	14,1		
Breda	11,3	10,4		
Brielle	9,4	11,6		
Bronckhorst	8,9	8,7		
Brummen	9,3	10,7		
Brunssum	16,9	14,7		
Bunnik	5,5	6,3		

Gemeente	SP-% 2012	SP-% 2010	Groei/daling	Groot/klein
Bunschoten	2,5	2,2		
Buren	5,7	5,8		
Bussum	5,3	6,5		
Capelle aan den IJssel	8,0	9,1		
Castricum	7,8	8,0		
Coevorden	8,4	9,1		
Cranendonck	14,1	14,2		
Cromstrijen	6,4	8,1		
Cuijk	22,4	21,5		
Culemborg	8,1	8,3		
Dalfsen	7,1	7,5		
Dantumadiel	9,8	11,1		
De Bilt	6,4	7,3		
De Marne	11,9	10,8		
De Ronde Venen	4,3	5,6		
De Wolden	6,0	7,0		
Delft	8,3	8,4		
Delfzijl	11,8	12,8		
Den Haag	7,6	6,8		

Gemeente	SP-% 2012	SP-% 2010	Groei/daling	Groot/klein
Den Helder	9,1	10,1		
Deurne	15,1	14,5		
Deventer	10	10,3		
Diemen	9,4	8,7		
Dinkelland	7,4	6,9		
Dirksland	6,4	7,4		
Doesburg	15,5	16,3		
Doetinchem	11,3	12,3		
Dongen	12,7	15,3		
Dongeradeel	10,1	10,8		
Dordrecht	9,6	11,2		
Drechterland	7,3	9,0		
Drimmelen	11,7	11,3		
Druten	6,8	7,5		
Duiven	11,0	12,1		
Echt-Susteren	13,2	11,2		
Edam-Volendam	4,1	5,1		
Ede	5,2	5,5		
Eemnes	6,5	6,7		
Eemsmond	12,4	10,9		
Eersel	12,3	11,2		
Eijsden-Margraten	10,5	10,7		
Eindhoven	14,2	13,7		
Elburg	5,9	5,4		
Emmen	10,9	11		
Enkhuizen	9,9	12,4		
Enschede	11,6	10,7		
Epe	6,8	7,4		
Ermelo	6,8	7,4		
Etten-Leur	12	12,1		
Ferwerderadiel	10,1	11,6		
Franekeradeel	9,8	12,1		
Gaasterlan-Sleat	8,1	9,7		
Geertruidenberg	12,7	13,4		
Geldermalsen	5,1	6,2		
Geldrop-Mierlo	15,4	14,9		
Gemert-Bakel	17,6	16,5		
Gennep	24,6	21,4		
Giessenlanden	5,2	6,7		
Gilze en Rijen	12,4	12,8		

Gemeente	SP-% 2012	SP-% 2010	Groei/daling	Groot/klein
Goedereede	4,6	5,2		
Goes	9,8	10,0		
Goirle	13,6	14,5		
Gorinchem	9,1	10,3		
Gouda	7,8	8,1		
Graafstroom	3,6	4,6		
Graft-De Rijp	8,2	8,7		
Grave	18	16,5		
Groesbeek	15,8	13,6		
Groningen	11,8	11,5		
Grootegast	8,3	9,2		
Gulpen-Wittem	13,3	10,7		
Haaksbergen	9,2	10,1		
Haaren	11,5	11		
Haarlem	9,2	9,1		
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	6,4	7,2		
Haarlemmermeer	5,9	6,8		
Halderberge	11,7	11,5		
Hardenberg	7,8	7,9		
Harderwijk	6,1	6,5		
Hardinxveld-Giessendam	4,4	5		
Haren	6,3	6		
Harenkarspel	7,6	8,6		
Harlingen	10,9	15		
Hatterij	6,7	6,5		
Heemskerk	9,6	10,3		
Heemstede	4,5	4,6		
Heerde	6,3	6,1		
Heerenveen	9,5	11,1		
Heerhugowaard	9,7	11,2		
Heerlen	21,0	18,3		
Heeze-Leende	12,6	12,5		
Heiloo	6,1	6,4		
Hellendoorn	9,7	9,6		
Hellevoetsluis	9,2	10,6		
Helmond	16,5	15,7		
Hendrik-Ido-Ambacht	5,6	7,2		
Hengelo	13,1	13,7		
's-Hertogenbosch	12,9	12,6		
Het Bildt	10,5	13,5		

Gemeente	SP-% 2012	SP-% 2010	Groei/daling	Groot/klein
Heumen	12,2	12,3		
Heusden	12,1	12,7		
Hillegom	6,7	7,8		
Hilvarenbeek	12,1	12,9		
Hilversum	8,2	8,8		
Hof van Twente	7,6	7,9		
Hollands Kroon	8,1	9,3		
Hoogeveen	9,8	10,3		
Hoogezand-Sappemeer	12,8	13,3		
Hoorn	10,3	11,4		
Horst aan de Maas	15,3	15,4		
Houten	6,5	7,6		
Huizen	5,8	6,8		
Hulst	11,6	11,4		
IJsselstein	7,5	9,0		
Kaag en Braassem	5,6	7,4		
Kampen	8,2	8,3		
Kapelle	7,9	7,6		
Katwijk	5,0	5,6		
Kerkrade	16,8	13,8		
Koggenland	6,7	8,2		
Kollumerland en Nieuwkruisland	10,2	10,6		
Korendijk	6,2	7,3		
Krimpen aan den IJssel	5,5	6,8		
Laarbeek	16,1	15,3		
Landerd	17,4	16		
Landgraaf	16,8	15,6		
Landsmeer	7,2	6,6		
Langedijk	7,9	8,7		
Lansingerland	4,3	5,7		
Laren	4,1	4,7		
Leek	9,0	9,7		
Leerdam	6,6	7,2		
Leeuwarden	11,1	12,8		
Leeuwarderadeel	9,9	11,4		
Leiden	8,5	8,5		
Leiderdorp	6,6	7,4		
Leidschendam-Voorburg	6,0	7,0		
Lelystad	9,5	10,1		
Lemsterland	8,7	10,4		

Gemeente	SP-% 2012	SP-% 2010	Groei/daling	Groot/klein
Leudal	12,3	11,4		
Leusden	5,7	6,8		
Liesveld	4,2	5,4		
Lingewaal	5,3	6,0		
Lingewaard	11,3	11,3		
Lisse	5,5	6,8		
Littenseradiel	8,0	10,7		
Lochem	7,8	7,9		
Loon op Zand	11,7	11,7		
Lopik	4,6	5,7		
Loppersum	10,8	10,8		
Losser	10,9	10,2		
Maasdonk	16,2	15,0		
Maasdriel	9,5	9,6		
Maassluis	11,7	11,9		
Maasricht	7,7	9,1		
Marum	9,1	9,6		
Medemblik	7,9	9,2		
Meerssen	12,8	12,5		
Menameradiel	8,7	11,9		
Menterwolde	13,8	14,1		
Meppel	9,0	9,9		
Middelburg	9,7	9,1		
Middelharnis	6,3	7,9		
Midden-Delfland	4,4	5,4		
Midden-Drenthe	8,0	9,0		
Mill en Sint Hubert	22,3	20,5		
Millingen aan de Rijn	17,6	19,8		
Moerdijk	11,8	12,8		
Montferland	11,8	11,6		
Montfoort	4,8	6,3		
Mook en Middelaar	14,5	13,5		
Muiden	5,4	6,4		
Naarden	3,7	5,1		
Neder-Betuwe	4,2	4,5		
Nederlek	7,2	8,6		
Nederweert	11,7	11,7		
Neerijnen	5,8	6		
Nieuw-Lekkerland	4,7	5,6		
Nieuwegein	9,4	11,3		
Nieuwkoop	4,8	7,4		
Nijkerk	5,0	5,9		
Nijmegen	15	13,1		
Noord-Beveland	9,3	9,0		
Noordenveld	8,4	9,1		
Noordoostpolder	7,1	7,6		
Noordwijk	5,6	6,9		
Noordwijkerhout	6,4	7,3		
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	11,6	11,1		
Nunspeet	4,0	4,2		
Nuth	12,9	11,5		
Oegstgeest	4,9	5,3		
Oirschot	14,5	11,7		
Oisterwijk	11,0	11,0		
Oldambt	15,4	15,5		
Oldebroek	15,4	15,5		
Oldenzaal	11,7	11,2		
Olst-Wijhe	9,1	9,5		
Ommen	6,5	6,7		
Onderbanken	16,3	13,2		
Oost Gelre	10,1	11,4		
Oosterhout	11,0	11,7		
Oostflakkee	7,1	8,3		
Ooststellingwerf	10,3	11,6		
Oostzaan	7,2	8,0		
Opmeer	7,1	9,3		
Opsterland	9,6	11,3		
Oss	20	18,8		
Oud-Beijerland	7,0	8,4		
Oude IJsselstreek	12,8	12,7		
Ouder-Amstel	5,1	5,8		
Ouderkerk	4,3	5,3		

Gemeente	SP-% 2012	SP-% 2010	Groei/daling	Groot/klein
Oudewater	4,1	5,9		
Overbetuwe	9,4	9,9		
Papendrecht	7,5	9,4		
Peel en Maas	11,2	10,7		
Pekela	17,6	16,5		
Pijnacker-Nootdorp	5,2	6,4		
Purmerend	9,8	10,7		
Putten	4,0	4,4		
Raalte	8,8	9,7		
Reimerswaal	5,9	6,5		
Renkum	8,2	8		
Renswoude	2,8	4,3		
Reusel-De Mierden	15,1	15,3		
Rheden	11	11,4		
Rhenen	4,5	5,2		
Ridderkerk	7,9	9,3		
Rijnwaarden	13,4	13,4		
Rijnwoude	6,2	7,7		
Rijssen-Holten	4,8	4,4		
Rijswijk	7,3	8,1		
Roerdalen	12	10,8		
Roermond	11,8	11		
Roosendaal	11,8	11,3		
Rotterdam	9,9	9,4		
Rozendaal	3,2	3,2		
Rucphen	11,0	8,8		
Saba	9,0	-		
Schagen	9,1	10,8		
Schermer	7,1	7,7		
Scherpenzeel	3,2	3,5		
Schiedam	9,9	11,3		
Schiermonnikoog	9,3	7,0		
Schijndel	16,6	15,5		
Schinnen	12,5	12,3		
Schoonhoven	7,1	8,0		
Schouwen-Duiveland	7,5	7,7		
Simpelveld	13,9	12,1		
Sint Anthonis	24,2	23,9		
Sint Eustatius	21,8	-		
Sint-Michielsgestel	13,1	13,1		
Sint-Oedenrode	14,4	14,3		
Sittard-Geleen	14,2	12,4		
Skarsterlân	7,7	10,8		
Sliedrecht	7,4	9,5		
Slochteren	9,9	9,9		
Sluis	10,0	9,8		
Smallingerland	9,9	11,7		
Soest	5,9	6,6		
Someren	13,3	12,4		
Son en Breugel	10,8	10,6		
Spijkensisse	11,1	12,8		
Stadskanaal	11,9	11,1		
Staphorst	2,6	2,9		
Stede Broec	9,7	11,8		
Steenbergen	10,9	10,5		
Steenwijkerland	8,1	8,6		
Stein	14,9	13,8		
Stichtse Vecht	6,0	7,1		
Strijen	6,8	8,7		
Súdwest-Fryslân	8,8	11,7		
Ten Boer	9,5	11,2		
Terneuzen	9,9	9,9		
Terschelling	7,9	7,7		
Texel	9,1	9,3		
Teylingen	5,8	6,5		
Tholen	7,6	8,1		
Tiel	9,2	8,8		
Tytsjerksteradiel	9,0	10,8		
Tilburg	14,0	13,0		
Tubbergen	7,0	6,5		
Twenterand	8,1	7,6		
Tynaarlo	6,9	8,1		
Ubbergen	12,5	12,0		
Uden	16,0	16,4		

Gemeente	SP-% 2012	SP-% 2010	Groei/daling	Groot/klein
Uitgeest	7,9	9,7		
Uithoorn	6,2	7,1		
Urk	0,8	0,8		
Utrecht	7,3	6,8		
Utrechtse Heuvelrug	6,2	5,8		
Vaals	14,5	11,7		
Valkenburg aan de Geul	11,5	9,6		
Valkenswaard	14,5	14,5		
Veendam	12,2	13,1		
Veenendaal	5,3	5,5		
Veere	5,9	6,4		
Veghel	13,8	13,7		
Veldhoven	14,0	13,7		
Velsen	8,6	9,5		
Venlo	12,3	11,3		
Venray	16,9	15,7		
Vianen	7,1	9,3		
Vlaardingingen	10,1	11,4		
Vlagtwedde	11,6	11,1		
Vlieland	7,5	8,4		
Vlissingen	11,9	12,5		
Vlist	4,7	6,3		
Voerendaal	12,5	11,2		
Voorschoten	4,9	6,3		
Voorst	7,7	8,4		
Vught	12,6	12,1		
Waalre	10,0	11,0		
Waalwijk	11,7	11,9		
Waddinxveen	5,0	6,6		
Wageningen	8,8	7,8		
Wassenaar	4,1	4,5		
Waterland	6,8	7,6		
Weert	13,4	12,9		
Weesp	7,4	9,5		
Werkendam	7,2	7,8		
West Maas en Waal	13,0	12,5		
Westerveld	7,4	7,8		
Westervoort	14,0	14,9		
Westland	4,2	5,8		
Weststellingwerf	9,1	10,9		
Westvoorne	5,3	7,0		
Wierden	6,5	6,0		
Wijchen	14,7	13,5		
Wijdmeren	5,4	6,5		
Wijk bij Duurstede	8,4	10,2		
Winsum	10,5	9,8		
Winterswijk	11,2	12,7		
Woensdrecht	11,1	10,9		
Woerden	5,4	6,8		
Wormerland	10,8	12,0		
Woudenberg	4,1	5,0		
Woudrichem	7,6	8,7		
Zaanstad	10,9	11,4		
Zaltbommel	6,9	6,9		
Zandvoort	5,9	6,9		
Zederik	4,5	5,8		
Zeevang	6,5	7,3		
Zeewolde	5,7	6,5		
Zeist	6,6	6,7		
Zevenaar	11,7	12,2		
Zijpe	7,9	8,3		
Zoetermeer	8,3	9,3		
Zoeterwoude	7,1	7,8		
Zuidhorn	8,1	8,4		
Zuidplas	5,7	7,9		
Zundert	11,2	10,2		
Zutphen	12,3	12,1		
Zwartewaterland	5,3	5,8		
Zwijndrecht	8,0	9,8		
Zwolle	9,5	9,4		
Briefstempers	7,1	3,1		

bron cijfers: rtl.nl

'WE ZIJN TE VOORZICHTIG GEWEEST'

In een bomvolle zaal in De Moed, het partijkantoor in Amersfoort, heeft de SP-partijraad de voorbije verkiezingscampagne geëvalueerd. Er was kritiek en zelfkritiek; belangrijkste les is dat de SP te voorzichtig is geweest. Complimenten waren er voor Emile Roemer en voor de vele actieve leden.

Een enerverende campagne als die van vorige maand moet goed geanalyseerd worden. De afgelopen weken is er in de SP-afdelingen in het land nagedacht over wat er goed ging en wat niet. De afdelingsvoorzitters namen die kennis mee naar de partijraad van 29 september. Wil zo'n evaluatie bij andere partijen nogal eens in achterkamer-tjes en onzichtbare commissies plaatsvinden, bij de SP is de pers er gewoon bij.

Te voorzichtig

Emile Roemer neemt het op zich om te antwoorden op vragen en opmerkingen van de partijraadleden. Zelfkritisch geeft hij aan: 'De hoge peilingen hebben voor mij verlam-mend gewerkt. Ik wilde onze voorsprong niet verspelen en dus geen fouten maken. Daardoor ben ik, en zijn wij in de campagne te voorzichtig geweest.' De afdelingsvoorzitters beamen dat. Toen bleek dat de SP het ook tegen de PvdA moest opnemen, werden de verschillen onvoldoende herkenbaar door die voorzichtige opstelling. Een van de insprekers stelt dat we zó graag wilden laten zien dat we klaar zijn om te regeren, dat we vergaten onszelf te blijven.

Regie uit handen

Een pijnlijk punt voor velen was de aanpas-sing van het AOW-standpunt, een kwestie waar ook de leden tijdens de campagne door verrast werden. In afwijking van het verkiezingsprogramma bleek de SP voor de doorrekening bij het Centraal Planbureau een regeling te hebben toegevoegd, waar-bij ouderen met een redelijk inkomen wat minder AOW krijgen. De SP werd beschul-digd van draaien, en de leden wisten niet hoe het zat. Ook op dit punt steekt Roemer de hand in eigen boezem: 'Er was een situ-atie ontstaan waarin de Kunduz-partijen de versnelde verhoging van de AOW-leeftijd de doordrukten. Wij wilden dat repareren om de mensen in de minder betaalde en zware beroepen te ontzien. Wat we fout hebben gedaan, is dat we dit niet zélf naar voren hebben gebracht en zo de regie uit handen gaven. Want iedereen die ons van draaien beschuldigde, vertelde er niet bij dat we als enige partij 1,7 miljard uittrokken om die zware beroepen te ontzien.'

Kritiek en complimenten

Er komen tijdens de bespreking veel kleine,

maar daardoor niet minder leerzame kritiekpunten langs. De van veraf niet goed zichtbare Emile-poster, de weinig inhou-delijke verkiezingsflyer, het ontbreken van spotjes op de tv, de onderschatting van het effect van het 'tweede scherm' bij tv-debat-ten, waar goed georganiseerde PvdA'ers en VVD'ers de scores en daarmee het beeld in de media sterk beïnvloedden. Maar er zijn ook veel complimenten; aan Roemer bij-voorbeeld voor de manier waarop hij zich in zulke moeilijke omstandigheden 'herpakte'. Voor het partijkantoor, waar de logistiek dit keer accuraat en snel was. En voor de SP'ers in heel het land, die een record-aantal flyers, sponsjes en ander materiaal verspreidden.

Het is een stevige, maar positieve evaluatie. Veel afdelingsvoorzitters noemen het feit dat er tijdens de campagne veel enthousiaste nieuwe leden zijn bijgekomen een mooie basis om de partij nog verder te versterken. Roemer memoreert daaraan in zijn beantwoording: 'Deze campagne heeft mij, Emile Roemer, en de SP krachtiger, sterker en strijdbaarder gemaakt'. Het feit dat Roemer zelf, ten overstaan van de pers, de kritiek van de leden op een teleurstellende cam-pagne beantwoordt, is daarvoor tekenend. Aan het eind van zijn optreden krijgt hij dan ook een daverend applaus van de aanwezigen.

tekst en foto Diederik Olders

Niels Jongerius, medewerker bij de Europese SP-fractie: 'Als MKB-voorzitter Biesheuvel een onzinverhaal vertelt over hoe slecht de SP voor ondernemers is, moeten wij die kleine ondernemers mobiliseren om in de tegenaanval te gaan.'

> JANS LINKSE HOBBY

foto Ruud Rogier

Jan Marijnissen leidt zijn dochter Lilian langs zijn keuze.

Tot 20 januari is in het Osse Museum Jan Cunen een bijzondere tentoonstelling te zien. Het museum vroeg SP-voorzitter Jan Marijnissen om als gastcurator een keuze te maken uit de collectie. Volgens directeur Nicolette Bartelink is dit de eerste keer dat het museum hiervoor iemand 'van buiten' heeft gevraagd: 'Ik kan me herinneren dat ik het erg bijzonder vond om in het Stedelijk Museum de keuze van de koningin te zien. Toen wij nadachten over een tentoonstelling zag ik Jan bij het tv-programma Zomergasten. Een belangrijke Ossenaar en hij bleek kennis van – en liefde voor – kunst te hebben. We vroegen hem en hij zei ja.' De titel van de tentoonstelling is 'Linkse Hobby', een knipoog naar het debat over kunst en bezuinigingen. De collectie van Museum Jan Cunen bestaat uit negentiende-eeuwse en hedendaagse kunst. Bartelink is te spreken over Marijnissens keuze uit die collectie: 'Het is een heel

persoonlijke keuze, en zijn smaak is net als de mijne heel breed; veel verschillende kunstenaars. Per zaal heeft Jan een thema gemaakt en daar een korte tekst bij ingesproken. De 'Rood'-zaal bijvoorbeeld, waar hij spreekt over de kleur van liefde, socialisme en de wil tot verandering.' Het museum heeft een prijsvraag uitgeschreven voor lokale kunstenaars om een kunstwerk in te sturen, geïnspireerd door 'Linkse Hobby' of Jan Marijnissen. Inzendingen zullen vanaf medio december ook in het museum te zien zijn.

www.museumjancunen.nl

De keuze van Jan Marijnissen is online te bekijken op collectieonline.nl. Daar vindt u ook meer achtergrondinformatie bij de kunstwerken. Te vinden via: sp.nl/9z6a1

> ONDANKS WONINGNOOD VEEL LEEGSTAND

WAAROM WOONT HIER NIEMAND?

SP

WWW.SP.NL

In Nederland zijn veel te weinig betaalbare woningen. Toch staan er volgens het Centraal Bureau van de Statistiek zo'n 77.000 woningen leeg. Daar moet snel een einde aan komen, vindt SP-Tweede Kamerlid Paulus Jansen. 'Een groot deel van deze leegstand wordt veroorzaakt doordat woningcorporaties voormalige huurwoningen willen verkopen en van andere woningen de huurprijs liberaliseren. Ik was drie weken geleden op bezoek in de Operawijk in Amstelveen. Daar worden huizen aangeboden voor 1.400 euro per maand, die twee jaar geleden nog maar 500 euro kostten. Dat leidt tot leegstand en langere wachtljsten voor mensen die zijn aangewezen op betaalbare woningen.' Jansen heeft minister Spies van Binnenlandse Zaken verzocht om scherper toezicht te houden op woningcorporaties. 'Het terugdringen van de leegstand is een van de snelste en goedkoopste manieren om de woningnood in het betaalbare segment op te lossen.'

> EUROPESE ADVISEURS NU ECHT ONAFHANKELIJKER

Niet langer zijn het alleen de lobbyisten van grote bedrijven die de Europese Commissie adviseren. De Commissie gaat erop toezien dat ook het mkb, de vakbonden, consumenten-, milieu- en andere specifieke belangenorganisaties vertegenwoordigd zijn in de expertgroepen. Een groep gelijkgezinde Europarlementariërs onder leiding van SP-Europarlementariër Dennis de Jong is er definitief in geslaagd om de expertgroepen onafhankelijker te krijgen. In de Tribune van juni werd al bericht dat onder leiding van De Jong het

Europees Parlement het ultieme machtsmiddel gebruikt had: het dichtdraaien van de geldkraan. Uiteindelijk ging de Commissie overstag. De Jong: 'De Commissie trok tijdens ons overleg het boetekleed aan en erkende dat in het verleden grote bedrijven volstrekt oververtegenwoordigd waren. Alle diensten van de Commissie hebben nu de opdracht gekregen de samenstelling en werkwijze van de expertgroepen drastisch te herzien.' Dit betekent direct een verbetering in de advisering van de Commissie, maar ook een verbod van nog meer

veranderingen. 'We worden voortaan ook betrokken bij het uitwerken van regels over de financiering van de deelnemers aan expertgroepen, en regels die belangenverstrengeling tegengaan.' De Jong is positief over de nieuwe houding van de Commissie, maar houdt wel een stok achter de deur. 'Als blijkt dat er toch nog knelpunten blijven bestaan, zullen de Europarlementariërs niet aarzelen om opnieuw de betrokken begrotingspost te blokkeren.'

VROEG OF LAAT REKENRENTE PENSIOENEN

5 maart 2009 – Toenmalig SP-fractievoorzitter Agnes Kant in de Tweede Kamer: 'Er wordt bij het bepalen of de pensioenfondsen in de toekomst aan hun verplichtingen kunnen voldoen, uitgegaan van een huidige lage rente op hun vermogen. Het is toch niet reëel om ervan uit te gaan dat deze lage rente ook dertig jaar zo laag blijft? Waarom wordt er niet uitgegaan van een gemiddelde over de afgelopen vijf jaar bijvoorbeeld? De gevolgen van de crisis moeten wij solidair opvangen, op korte en langere termijn en in solidariteit met het verleden, ofwel: met alle respect voor onze ouderen.'

De rekenrente is een boekhoudtechnische afspraak, die grote invloed heeft op de vraag of ouderen gekort worden op hun pensioen en of werkgevers en werknemers een hogere pensioenpremie moeten betalen. Een afspraak die lange tijd in beton gegoten leek te zijn. Toen eind 2010 SP'er Paul Ulenbelt (foto) de Tweede Kamer achter een motie kreeg die stelde dat pensioenen niet gekort mogen worden enkel en alleen vanwege de te lage rekenrente, weigerde Minister Kamp (VVD) die zelfs uit te voeren; 'heel gevaarlijk' en onverantwoord, dat idee van de SP.

31 januari 2012 – Nog dit jaar zei Minister Kamp in debat met de Tweede Kamer :

foto Bas Stoffelsen

'Zomaar met een hogere rekenrente gaan werken, zou in strijd zijn met de wet. Wij hebben niet de bevoegdheid om fondsen met een andere rekenrente te laten rekenen. Ook DNB [De Nederlandsche Bank, red.] heeft die bevoegdheid niet.'

24 september 2012 – En toen bleek het ineens toch een goed idee te zijn en hele-

maal niet onmogelijk. Staatssecretaris De Krom (VVD) meldt aan de Tweede Kamer: 'De Nederlandsche Bank past de rekenrente voor pensioenfondsen aan. [...] Deze aanpassingen maken de pensioenregeling beter beheersbaar en meer evenwichtig. Dit draagt bij aan het vertrouwen onder jong en oud dat nodig is voor het behoud van collectief en solidair pensioenstelsel, ook voor toekomstige generaties.'

SP-Tweede Kamerlid Paul Ulenbelt: 'Men is het eindelijk met ons eens dat het pensioensysteem aangepast moet worden. Het verhogen van de rekenrente hebben we binnengehaald. Maar dat is niet genoeg.' Ulenbelt roept de regering op om nu door te pakken. 'Volgend jaar gaan toch nog tientallen pensioenfondsen korten op de pensioenen van ouderen, terwijl de werkgevers buiten schot blijven. Zij hoeven geen hogere premie te betalen, terwijl werkgevers – in tegenstelling tot de ouderen van nu – straks wel profiteren als de economie weer aantrekt.'

De SP is er vaak vroeg bij om gevolgen van beleid te voorzien en problemen te signaleren. Vroeg of laat komen andere partijen in de Tweede Kamer er achter dat onze analyse klopte.

> BRUSSELS VERHUISCIRCUS DUURT VOORT

Iedere maand verhuist het Europees Parlement met alle medewerkers voor een week van Brussel naar Straatsburg. Kosten: jaarlijks naar schatting 200 miljoen euro. Tot bescheiden vreugde van de SP besloot het Europees Parlement onlangs een keer per jaar minder te verhuizen, door twee vergaderingen achter elkaar te houden. Maar uit een advies aan het Europese Hof van Justitie blijkt nu dat dit waarschijnlijk verboden zal worden. SP-Europarlementariër Dennis de Jong: 'Zwaar teleurstellend. Nu overal in Europa bezuinigd wordt, is deze belachelijke kostenpost onverkooptbaar.' In november doet het Europese Hof van Justitie uitspraak. De Jong roept regeringsleiders op om voor die tijd met creatieve oplossingen een einde te maken aan het geldverslindende verhuiscircus.

> OUDEREN & GEHANDICAPTEN KLEMGEZET DOOR NS

Bepaalde typen treindeuren gaan na dertig seconden onverbiddelijk dicht. Ook als de trein nog lang niet vertrekt en zelfs als daarvoor een passagier geplet moet worden. Het overkwam de 32-jarige Geta Schnellen twee keer in één week. 'Sinds mijn geboorte ben ik halfzijdig verlamd en epileptisch. Ik ben gewoon niet zo snel. Ik moest door een medepassagier gered worden want er was geen conducteur in de buurt.' Schnellen diende een klacht in bij de NS en diverse kranten deden navraag, maar het spoorbedrijf zegt niets te kunnen doen. Wel kreeg Schnellen een dagkaart toegestuurd. 'Maar ik krijg al bijna een epileptische aanval van het idee weer vast te zitten.' Schnellen vindt het onacceptabel hoe ouderen en gehandicapten klem worden gezet; zij blijft de problemen aanklaarten bij de NS en politici. SP-Tweede Kamerlid Farshad Bashir zet zich al langer in voor betere toegankelijkheid van het openbaar vervoer en het voorkomen

foto Marion Keijzer

Geta Schnellen bij de gewraakte deuren.

van dit soort problemen. Afgelopen november werd een voorstel van hem met deze strekking al aangenomen. Bashir: 'Bij de nieuwe concessie van de NS moet wat de SP betreft geregeld worden dat alle treinen en alle stations voor iedereen goed en zelfstandig toegankelijk zijn.'

> KROKETTENSTRIJD GEWONNEN

'Tweehonderdvierenveertig kroketten van de Febo per jaar extra betalen voor de bus naar school, dat is overdreven veel', lacht Eduard Scheltinga van ROOD Groningen. 'Het Groningse provinciebestuur wilde 6 miljoen bezuinigen op het busvervoer, door buslijnen te schrappen en kaartjes duurder te maken. Door de vele fusies van scholen moeten leerlingen vaak verder reizen naar hun opleiding. Als kaartjes opnieuw duurder zouden worden, gaat het mensen te veel geld kosten om naar de school van hun keuze te gaan. Dat mag geen drempel voor onderwijs zijn.' Gedeputeerde Boumans (VVD) kon het in eerste instantie niet deren, het zou toch maar om een paar kroketten gaan. 'Daar voegde hij nog aan toe dat, mocht ROOD acties opzetten, die vooral niet onder zijn raam moesten plaatsvinden.' Dat vond ROOD Groningen een handige tip. Dus zetten ze vervolgens een complete krokettenkraam voor Boumans' deur, om hem de prijsstijging in kroketten te overhandigen. Dat 244 kroketten per jaar extra moeten betalen inderdaad te veel is, drong uiteindelijk ook tot de provinciale bestuurders door. Als

foto ROOD Groningen

Kroketten bakken voor de VVD-gedeputeerde.

gevolg van de ROOD-actie bleef de korting op de bus voor jongeren behouden. Scheltinga: 'De bezuiniging was voor een deel bedoeld om het ov-bureau meer geld

in kas te geven. Die kas kan ook prima later gespekt worden. We zijn blij dat de provincie nu liever het openbaar vervoer toegankelijk houdt.'

> SP MIDDELBURG DWINGT ONDERHOUD AF

De bewoners van de Edelstenenbuurt in Middelburg zijn tevreden. Na jaren te zijn genegeerd door de woningcorporatie, worden de schimmel-, vocht- en asbestklachten eindelijk aangepakt. Met dank aan het Middelburgse SP-buurteam, dat begin dit jaar in de wijk kwam buurten. Het team stelde vast dat er veel dezelfde klachten waren, verrichtte onderzoek en wist corporatie Woongoed tot actie te dwingen. Petroesjka Sterk, voorzitter van de SP-afdeling: 'Bewoners waren jarenlang met een kluitje in het riet gestuurd. "Koop maar HG anti schimmel", kregen ze te horen. Of: "Hier is wat verf voor over de vochtplekken." Met een rapport, wat druk van SP-Tweede Kamerlid Paulus Janssen, geïnteresseerde pers en de boze bewoners kon Woongoed niet anders dan toegeven. Het wordt de komende maanden serieus opgepakt. De bewoners eisten dat de SP ook aanwezig mocht zijn op de informatieavond waar de plannen werden uitgelegd. 'We waren er, en de plannen zijn goed. Harde toezeggingen zijn gedaan, de pers heeft het opgetekend. We blijven erbovenop zitten, maar de bewoners zijn er superblij mee.'

Het Middelburgse SP-buurteam in februari, hier ondersteund door onder anderen toenmalig ROOD-voorzitter Leon Botter.

foto Petroesjka Sterk

> WAAR GING HET FOUT MET EUROPA?

Minotaurus aan banden heet het boekje dat Arjan Vliegthart, senator en directeur van het Wetenschappelijk Bureau van de SP, in het heetst van de verkiezingsstrijd publiceerde. De ondertitel, *Hoe Europa*

in crisis raakte en hoe we daar weer uitkomen, maakt duidelijk waar het over gaat. 'Tijdens de verkiezingscampagnes is er veel over Europa gediscussieerd,' licht Vliegthart toe, 'maar het ging er in mijn ogen veel te oppervlakkig aan toe. Zo van: in het verleden is het fout gegaan en nu gaan we het oplossen. Dit boekje gaat over wát er dan precies verkeerd is gegaan. Want als je dat niet weet, kun je het probleem ook niet oplossen. De verkiezingen zijn voorbij, maar de Europese crisis nog lang niet.'

'Minotaurus aan banden' kost 4,95 euro en is te bestellen via www.sp.nl/shop

5 VRAGEN AAN: BRENNO DE WINTER

Negen maanden heeft onderzoeksjournalist Brenno de Winter zich geïdentificeerd met een niet bestaand identiteitsbewijs. Hij kon ermee stemmen en doorstond een uitgebreide screening voor een persconferentie van de AIVD.

› De AIVD had je echt niet door?

‘Zelfs mijn religieuze naam Bigwobber zette ze niet aan het denken. De Nationaal Coördinator Terrorisbestrijding en Veiligheid stuurde wel een officiële waarschuwing aan instanties omdat hij ‘uit betrouwbare bron’ wist van mijn actie. Beetje raar, tijdens lezingen vertelde ik er al over en ze hadden me gewoon kunnen bellen.’

› Wat stond er in die brief?

‘Dat ze voor mij uit moesten kijken, gek genoeg niet dat identiteitscontroles beter moesten. Het veiligheidsniveau van de haven van Moerdijk is zelfs verhoogd. Niet dat ik daarheen wilde, maar je kunt maar beter ‘on the lookout’ zijn voor Brenno de Winter. Anders zouden ze nog echt op terroristen moeten gaan letten of zo.’

› Ben je staatsgevaarlijker dan een terrorist?

‘Ik zou niet weten waarom. Ik doe dit soort acties in alle openheid en juist om het democratisch bestel niet om te laten vallen. Minister Opstelten heeft me daar net voor gecompimenteerd.’

› Wat is je doel? Dat de identificatieplicht zwaarder wordt?

‘Nee, eerder dat die onzinnige maatregel afgeschaft wordt. Niet iedereen hoeft altijd te weten wie je bent. Maar als legitimatie nodig is, moet het goed uitgevoerd worden. Anders heb je er niets aan.’

› Heeft dit soort stunts effect?

‘Nadat ik aantoonde hoe gemakkelijk met de ov-chipkaart te frauderen is, zijn miljoenen geïnvesteerd in het aanpakken van die beveiliging. En alle instanties krijgen nu nieuwe instructies over legitimeren.’

› VERPLICHT VRIJWILLIGERSWERK NIET TOEGESTAAN

‘Het is goed om familieleden te betrekken bij de zorg,’ stelt SP-Tweede Kamerlid Renske Leijten (foto), ‘maar je mag het mensen niet verplichten.’ Dat is precies wel waartoe verpleeghuis Vierstroom afgelopen maand familieleden van bewoners wilde verplichten. Gelukkig heeft staatssecretaris Veldhuijzen Van Zanten van Volksgezondheid in antwoord op vragen van Leijten laten weten dat dit niet toegestaan is. Leijten: ‘Het is een onwenselijke situatie, die ongelijkheid op kan leveren als mensen geen familie hebben, of risico’s op kan leveren als familieleden niet gemotiveerd zijn. Het mag ook niet zo zijn dat betaald werk wordt weggedrukt door het verplicht inzetten van familieleden.’ Mede om deze redenen heeft de staatssecretaris de Nederlandse Zorgautoriteit gevraagd

foto Bas Stoffelsen

om de ontwikkelingen kritisch te volgen. De vragen van Leijten met de antwoorden van de staatssecretaris zijn ook expliciet bij de Vierstroom onder de aandacht gebracht.

› HET GEZICHT VAN DE IJS-EXPRESS

foto Bas Stoffelsen

Gemeten aan het aantal blaren op zijn handen, was Marc Smits een van de hardste werkers tijdens de afgelopen verkiezingscampagne. Anderhalve maand

lang waren hij en de IJS-express onafscheidelijk. Duizenden tomatenijsjes hebben hij en zijn ROOD-team uitgedeeld.

foto archief SP

Vetkuiven en boze gezichten: de havenstaking in Rotterdam van 1972.

40 JAAR SP

DE REVOLUTIE, HET PRAGMATISME EN DE 'BUUKSKES'

Deze maand bestaat de SP precies 40 jaar. Hoe ging het er in 1972 aan toe en hoe ontwikkelde de partij zich sindsdien? Mede-oprichters en strijdmakers van het eerste uur blikken terug en laten hun licht schijnen.

Sprankelend is anders. De Tribune van november 1972 besteedt amper twee kolommen aan de oprichting van de partij. Het artikel trapt af met de zin 'Zondag 22 oktober is in Rotterdam de Socialistiese Partij opgericht. Dat gebeurde door de leden van de Kommunistiese Partij Nederland /

‘Soms moesten we rennen voor ons leven’

Marxisties Leninisties (KPN/ML-red.) in een feestelijk kongres.’ Maar wat die festiviteiten dan inhielden wordt niet beschreven, behalve dat er op een gegeven moment ‘een hartelijk applaus’ te horen was en dat er ‘een programma’ werd vastgesteld.

De herinneringen van mensen die erbij waren zijn overeenkomstig vaag. Zelfs over de exacte locatie lopen de meningen uiteen. Eén element van de oprichtingsvergadering is iedereen echter bijgebleven: de presentatie van Remi Poppe als nieuw lid. ‘Ja, dat van Remi herinner ik me nog’, zegt Fenna Vergeer. ‘We vonden het geweldig dat hij lid was geworden. Remi had indertijd een reputatie opgebouwd in het Rijnmond-gebied, met milieu-acties, havenstakingen, noem maar op. Hij was echt een naam.’ Poppe zelf weet het ook nog: ‘In de Tribune waren er wat artikelen over mij en het CAR, het Centraal Aksiekomitee Rijnmond, verschenen. Op een gegeven moment vroeg partijsecretaris Daan Monjé aan me of ik niet politiek actief wilde worden. En ik zei ja.’

Maar misschien is het toch niet zo vreemd dat van het ‘feestelijke kongres’ in 1972 niet zo heel veel is blijven hangen. Want eigenlijk ging het vooral om de naamsverandering: KPN/ML werd Socialistiese Partij. Fenna Vergeer, die net als Poppe vele jaren later namens de SP in de Tweede Kamer kwam, vertelt: ‘Tijdens acties in de wijken hadden we aan de mensen gemerkt dat ze toch wel moeite hadden met die naam. Ze vroegen: “De KPN/ML? Júllie??” Toen we uitlegden dat dat voortkwam uit het feit dat wij de maatschappij wilden verbeteren, accepteerden ze het. Maar wij begonnen in te zien dat een andere naam toch een goede zaak zou zijn. We wilden niet geassocieerd worden met de dictaturen in communistische landen.’ Remi Poppe: ‘Wat wist ik toendertijd van China? Niks, behalve dat daar relatief goede zorg bestond, terwijl in het kapitalistische India mensen lagen te krepereën. Maar dat had allemaal niks te maken met onze acties voor verbeteringen in het milieu en op de werkvloer.’

Verandering opbouwen van onderop: SP'ers aan de bedrijfsploort (1972).

foto archief SP

OOK IN 1972

Het jaar waarin de SP is opgericht, 1972, wat was dat eigenlijk voor een jaar? Het was een woelige tijd, zoveel is zeker. Veel was in beweging, elke beweging riep ook weer een tegenbeweging op.

foto JP Laffont / Hollandse Hoogte

Oorlogsprotest Vietnamveteranen, Miami 1972

In 1972 werd de pil opgenomen in het ziekenfondspakket, een mijlpaal in de emancipatiestrijd van de vrouwen beweging. Maar in hetzelfde jaar verwierf het orthodox christelijke actiecomité EO, dat juist tegen dergelijke ‘verloedering’ ageerde, uitzendrechten als C-omroep. Het was het jaar waarin de Opzij werd opgericht, maar ook de Viva.

Het was een tijd van Koude Oorlog en wapenwedloop. In het Amsterdamse Bos werd een popprotest tegen de Vietnamoorlog gehouden en vredesdemonstraties werden steeds massaler.

Ook op cultureel gebied was er veel in beweging. Experimentele en vernieuwende initiatieven wonnen terrein, zoals het sterk interactieve Onafhankelijk Toneel dat later uitgroeide tot het O.T.-theater in Rotterdam.

Toch was lang niet alles vernieuwend of politiek geëngageerd. De grootste hit van 1972 was ‘Un canto a Galicia’ van Julio Iglesias. Andere krakers waren ‘Meisjes met rode haren’ van Arne Jansen & Les Cigales, ‘Mandolinen in Nicosia’ van de Zangeres Zonder Naam en ‘Schöne Maid’ van Tony Marshall.

30 JANUARI 1972 BLOODY SUNDAY

Tijdens een demonstratie van katholieken tegen de Britse overheid in het Noord-Ierse Derry openen Britse militairen het vuur op de betogers. Er vallen veertien doden.

foto Rue des Archives/AGIP VB / HH ©

foto archief SP

1972 - Poppe in de clinch met Rotterdamse burgemeester Thomassen tijdens CAR-acties bij het stadhuis in Rotterdam.

20 JULI 1972 KABINET VALT

Het kabinet-Biesheuvel I valt, vanwege onenigheid met coalitiepartner DS'70 over het financieel-economisch beleid. Vervroegde verkiezingen volgen op 29 november. Pas een half jaar later treedt het kabinet-Den Uyl aan.

foto Bert Verhoeff / HH ©

Beëdiging eerste Kabinet Biesheuvel (1971-1972) op Paleis Huis ten Bosch.

SPORTPRESTATIES

Eddy Merckx wint voor de vierde keer achter elkaar de Tour de France. Ajax wint in één jaar het landskampioenschap, de Europacup I én de wereldbeker.

BIOSCOOPKNALLERS

Dé films van 1972: 'The Godfather' en 'Deliverance'.

Aldus ging de kersverse Socialistiese Partij van start. Het nastreven van zetels in gemeenteraden was toen nog helemaal niet aan de orde, laat staan Kamerzetels. Allemaal schijn democratie, vond men toen. 'We vonden dat de maatschappij alleen te veranderen was, als je de mensen zélf mobiliseert, door samen met hen iets te gaan doen. Ik vind overigens nog steeds dat acties en draagvlak in de samenleving bepalen of de SP-Kamerfractie Nederland wezenlijk kan verbeteren', legt Fenna Vergeer uit. En dus trokken de SP'ers van het eerste uur de buurten in en postten ze aan de bedrijfs-poorten. Dat was voor menigeen gemakkelijker gezegd dan gedaan, zo bleek al snel. Fenna Vergeer: 'Vergeet niet dat wij bijna allemaal studenten waren. Even een onderzoekje maken, dat konden we wel. Maar in arbeiderswijken aan de deur gesprekken voeren over slechte huisvesting of onveilige

wildvreemde deuren aan te bellen', vertelt Herman Beekers, de latere Tribune-hoofd-redacteur en huidige landelijk webmanager van de SP. 'Maar altijd was onze ervaring dat het goede gesprekken opleverde en we mensen konden organiseren.' Altijd? Nee, niet áltijd. Ter illustratie vertelt Jos Baghuis, eveneens vanaf het eerste begin van de partij, een anekdote. 'In die tijd verkochten we de Tribune nog deur aan deur. In Groesbeek belde ik bij iemand aan en liet trots het blad zien. Zegt die man: "Meuh, wej lèze hier gèn buukskes" (Groesbeeks voor: 'Nee, wij lezen hier geen boekjes' -red.). Tja, zo iets kon je meemaken in die tijd.' Die tijd. Willem Paquay, ook een van de mede-oprichters van de partij en tegenwoordig SP-wethouder in Amsterdam-Noord, herinnert zich gevallen waarin 'we bij wijze van spreken moesten rennen voor ons leven. Als we tijdens acties of bij het plakken van

'Ervan overtuigd dat de revolutie in Nederland zou komen en snel'

verkeerssituaties, dat was wel andere koek. Het was ineens heel direct en we hadden nog niet geleerd hoe we dat het beste konden doen. Te verleggen? Misschien wel, ja.' 'Er is weinig natuurlijk aan om 's avonds een donkere buurt in te lopen en bij

affiches CPN'ers tegenkwamen, riskeerden we een pak slaag. In Amsterdam zaten namelijk veel CPN'ers en die vonden dat wij in hun vijver visten. Daarom konden ze ons niet uitstaan.'

‘We kozen om de haverklap een nieuwe voorzitter omdat we vonden dat de zittende de lat niet hoog genoeg legde’

De reden waarom Willem Paquay ooit in Amsterdam terecht kwam is trouwens een interessante. Nadat de partij een tijdje onder de nieuwe naam had geopereerd en vanuit een klein dozijn lokale afdelingen aan de weg had getimmerd, werd besloten om gestructureerder werk te maken van een natuurlijk streven: expansie. Dat betekende bij de SP dat actieve leden werd gevraagd om zich elders in Nederland te vestigen en nieuwe afdelingen op te richten. Verhuizen dus. Paquay: ‘Ik was student in Nijmegen en tegen mij werd gezegd: “Willem, we hebben hier een grote afdeling maar in Amsterdam is nog niks. Wil je het daar niet eens gaan proberen?” En dus verkaste ik naar de hoofdstad.’ En zo zwermden SP’ers veelal vanuit Nijmegen en Leiden uit over het land. ‘Dat dééd je gewoon’, vertelt Paquay. ‘Nu zou ik het niet meer doen, maar toen was ik student, had geen kinderen, geen vriendin. Vergeet bovendien niet dat het een heel andere tijd was. Er woedden vrijheidsoorlogen in Afrika, in Chili was Allende vermoord, er

waren tegenstellingen tussen Rusland en China, er was Vietnam, Cuba. Het was een revolutionaire tijd.’

Herman Beekers: ‘We waren er in die tijd van overtuigd dat de revolutie in Nederland zou komen en snel. Stel je eens voor: de haven- en metaalstakingen in 1970 en daarna de beroemde 400 gulden-loongolf, alleen maar om de onrust te temperen. Ons fanatisme had alles met dat succes te maken. Er bestaat nu het beeld dat ons destijds enorme discipline van bovenaf werd opgelegd, maar in onze afdeling Nijmegen kozen we om de haverklap een nieuwe voorzitter, juist omdat we vonden dat de zittende de lat niet hoog genoeg legde.’

Veel was zo rond begin, halverwege de jaren zeventig dus in beweging, in de wereld, in Nederland, maar ook in de SP. En juist om die reden prijst Fenna Vergeer de partij. ‘We zijn altijd blijven leren en zijn nooit blijven hangen bij bepaalde ideeën en manieren van werken. De SP heeft altijd

OOK 40 JAAR: STICHTING AAP

foto Sabine Jossien / HH ©

Riga Reussien.

1972 is ook het oprichtingsjaar van Stichting Aap (overigens niet SP-gerelateerd). In hun woning in Amstelveen ving het echtpaar Riga en Okko Reussien gedumpte uitheemse dieren op, afkomstig uit Suriname en Nederlands-Indië. Oude foto's tonen een kordaat ogende vrouw en een man met een weelderige jaren-zeventigbaard.

Bioloog David van Genneep, directeur van Stichting Aap sinds 1995: ‘Okko was een imposante man, een verhalenverteller. Hij beklom elk podium om uit te leggen dat uitheemse dieren niet geschikt zijn als huisdier. Hij stelde de vraag of we we alles waartoe we in staat waren wel moesten willen. Het waren controversiële tijden. Aan de ene kant zag je bijvoorbeeld enorme industrialisering en schaalvergroting in de landbouw. Tegelijkertijd groeide bij groepen mensen het besef dat wat de aarde ons verschaft eindelijk kan zijn. Het was de tijd van de autoloze zondagen en de opkomst van de milieubeweging.’ Wat kleinschalig begon, is inmiddels uitgegroeid tot een Europees opvangcentrum. ‘Nederland is nog steeds een spil in de dierenhandel. Wij vangen dieren op die slachtoffer zijn van illegale handel, of afgedankt worden door laboratoria, circussen en particulieren.’ De stichting is groter en professioneler dan in de eerste jaren. ‘De Reussiëns deden alles zelf, met een handvol vrijwilligers. Veertig jaar later is de wereld complexer en onze kennis veel specialistischer. Maar wat gebleven is, is de koppeling tussen opvang en preventie. Nog steeds willen we niet alleen de afgedankte dieren opvangen, maar ook zorgen dat de toevoer stopt. Nederland loopt internationaal gezien achter, het wordt tijd om handelaren, circussen en laboratoria een halt toe te roepen. Die bevoegenheid zijn we nooit kwijtgeraakt.’

1972 - acties tegen huurverhogingen in Nijmegen. Op de voorgrond een jonge Hans van Hooft sr.

foto archief SP

OOK 40 JAAR: DE ROOIE RAT

Foto Rooie Rat

Verhuizing Rooie Rat.

Ook de oudste en grootste linkse boekhandel van Nederland is opgericht in 1972. 'De Rooie Rat begon in een hoek van jongerencentrum De Raadskelder, onder het Utrechtse stadhuis', vertelt medewerker Joop Maassen. 'Voor die officiële oprichting trokken vrijwilligers al langs politieke acties en manifestaties met een koffer vol boeken van linkse uitgeverijen als Van Gennep, SUN en Pegasus. Het bekende koffertje, in onze huidige winkel aan de Oudegracht heeft het nog altijd een plekje.' Is er veel veranderd in de winkel? 'Links Nederland heeft zich in de tussenliggende jaren verbreed en dat zie je terug. In de beginjaren verkochten we veel theoretische studies, die vaak dogmatischer waren dan nu. Daarnaast veel landeninformatie, de Derde Wereldbeweging was sterk vertegenwoordigd. Nu zijn de kasten meer geordend op thema's; zoals milieu, vakbond, de vrouwenbeweging, linkse literatuur, globalisering. Ook politieke filosofie en geschiedenis beslaan heel wat kastuimte.' De actiebereidheid is gebleven. 'Politiek is hier nog springlevend. Hier komen veel mensen die niet alleen lezen en praten, maar de daad bij het woord voegen', zegt Maassen. 'Wie bijvoorbeeld de geschiedenis van de verzorgingsstaat wil bestuderen, vindt hier een waar eldorado. Daarbij valt op hoeveel strijd er is geleverd: verworvenheden die nu ter discussie staan, hebben we als samenleving niet bepaald cadeau gekregen. Daar kan je niet omheen.'

aanpassingsvermogen, in positieve zin, aan de dag gelegd. Dogmatisch? Het tegendeel is waar: we waren juist altijd praktisch als het nodig was.' Het duurde dan ook niet lang tot genoemd principe van uitsluitend buitenparlementair opereren werd losgelaten. Het vermoeden dat het 'misschien toch wel handig' zou zijn om de gemeenteraad als platform te hebben werd al snel bevestigd. Vergeer: 'Toen een wethouder in Leiden het spaarzame groen in de stad vol wilde bouwen, verzamelden wij met de buurtbewoners handtekeningen tegen dat plan en stelden voor om vooral te bouwen in de rijke randgemeenten. Door de maatschappelijke druk kreeg ons enige raadslid in de Leidse gemeenteraad een meerderheid voor ons alternatief en het oorspronkelijke plan ging grotendeels niet door.'

Begon daarmee de aanvankelijke revolutionaire inslag in de partij al langzaam af te brokkelen ten gunste van een meer resultaatgericht pragmatisme? Herman Beekers is daar nog niet zo zeker van. 'Als partij denken wij nog steeds dat er wezenlijke dingen moeten veranderen. Toegegeven; er is in Nederland op tal van vlakken meer democratie gekomen. Maar over onze economie hebben we niks te zeggen. Kijk eens naar de huidige crisis, naar de ongebreidelde winstzucht bij multinationals en de gevolgen daarvan. Hier zijn veranderingen nog steeds heel hard nodig. Ja, en of dat dan revolutie moet heten? Kijk, zo'n woord heeft een bijklank. In wezen stellen we ons een tactische vraag: willen we alleen de 'big bang' of wil-

len we meeregeren om ons doel stapje voor stapje te bereiken? De inzet bij de laatste verkiezingen is duidelijk.'

'Het ziet er naar uit dat meeregeren er nu nog niet in zit', zegt Hans van Hooft senior. Hij was de eerste voorzitter van de partij en bekleedde die functie van 1972 tot 1985. 'Maar dat komt ook nog wel, zeker weten. Ik ben nu vooral blij en trots dat ik een van de oprichters van de SP ben, dat we zijn waar we nu zijn en dat we toch een heel eind zijn gekomen. Veertig jaar geleden zagen we, net als nu, een sociaal Nederland als ons doel; alleen zeiden we het toen anders. We zijn nu veel pragmatischer. Heel goed natuurlijk. Maar af en toe hoor ik partijgenoten wel eens praten over posities en posten en dan denk ik: daar was het ons in 1972 toch niet om te doen. Ik was acht jaar wethouder in Nijmegen, niet omdat ik vond dat ik zo nodig op die positie moest zitten, maar omdat er inhoudelijk wat te halen viel! We konden een flink deel van ons programma uitvoeren. Voor de toekomst ben ik optimistisch. Hier in Nijmegen lopen veel jonge SP'ers rond die de wereld met idealen tegemoet treden en wat over hebben voor elkaar en voor de maatschappij. De SP was nooit een club van oude knarren en gaat dat ook nooit worden. Dat is dus nooit veranderd en dat doet me goed. Ha, als ik die jongelui zie denk ik: daar kunnen we de komende veertig jaar mee vooruit.'

tekst Rob Janssen en Daniël de Jongh

Verkeersveiligheidsactie in Amsterdam met Willem Paquay (midden).

foto archief SP

SOCIALISTIESE PARTIJ OPGERICHT

HET
SOCIALISME
HEEFT
DE
TOEKOMST

Zondag 22 oktober is in Rotterdam de Socialistiese Partij opgericht. Dat gebeurde door de leden van de Kommunistiese Partij Nederland / Marxisties Leninisties, die bijeen waren in een feestelijk kongres. De KPN/ML bestaat dus niet meer. De partij, die onder andere de Tribune laat verschijnen, heet voortaan de Socialistiese Partij.

De belangrijkste reden voor deze verandering is dat de naam KPN/ML ons werk geen recht meer deed. De partij boekt in het politieke werk, ter versterking van de macht van de Nederlandse arbeidersklasse, voortdurend grotere successen. Haar invloed onder de massa, in buurten en bedrijven, groeit. De Tribune bijvoorbeeld is een populair blad geworden. De oplage van dit blad is in een jaar tijds verdubbeld. Ook het leidental en het technies apparaat van de partij zijn in het afgelopen jaar meer dan verdubbeld. Daarom was er ook alle reden om een jaar na de oprichting van de KPN/ML een feestelijk kongres te houden.

Juist omdat de partij groeit echter, werd de naam een steeds grotere hinderpaal. De naam van de partij moet op een propagandistiese manier uitdrukken wat deze partij vertegenwoordigt en wat deze partij nastreeft. De naam KPN/ML bleek hieraan niet te voldoen. Deze naam schepte verwarring en leidde in de eerste plaats tot discussies over Rusland en China, terwijl wij het socialisme in Nederland willen. Ook werkt nog steeds de anti-kommunistiese propaganda van de Koude Oorlog onder ons volk. We ontdekten in de praktijk dat sommige mensen alleen vanwege de naam geen kennis wilden nemen van onze ideeën, terwijl die ideeën zelf steeds meer instemming ondervinden.

Het kongres heeft besloten dat de naam van de partij geen hindernis moet zijn, maar een uithangbord dat de goeie mensen aantrekt. Daarom heeft het kongres besloten om de partij voortaan Socialistiese Partij te noemen.

Een groot aantal waarnemers heeft het kongres bijgewoond. Daaronder waren leden van de Bond van Huurders en Woningzoekenden, Arbeidersmacht, het Centraal Aktiekomitè Rijnmond, de Marxisties Leninistiese Studentenbond en veel andere aktieve mensen, zoals arbeiders die deelnamen aan de VARA-televisie-serie Van Onderen. Zij werden met een hartelijk applaus welkom geheten en toonden zich na afloop onder de indruk van de eenheid, de strijdbaarheid en de vastberadenheid die het kongres uitstraalde.

Behalve over de naam en enkele belangrijke huishoudelijke punten, nam het kongres een besluit over het programma van de Socialistiese Partij. Er werd een programma vastgesteld waarin kort en overzichtelijk het verschil wordt weergegeven tussen een kapitalisties en een socialisties Nederland.

Het doel van de partij is de vestiging van het socialisme in Nederland. Dat wil zeggen dat het volk de zeggenschap krijgt over land en ekonomie en dat niet langer de belangen van een handjevol kapitaalbezitters centraal staan.

Om dit doel te bereiken baseert de partij zich op de massa's. Het socialisme komt niet als een donderslag bij heldere hemel, en kan ook niet door een genie worden doorgevoerd. Alleen de massa van het volk kan Nederland een socialisties land maken. Daarom richt de Socialistiese Partij op de massa.

Dag in, dag uit werken de leden van de Socialistiese Partij in buurten, in bedrijven, tijdens propaganda-avonden, in akties zoals die tegen de oorlog in Vietnam, aan de verbreiding van de socialistiese idee in ons land. In akties, waaraan onze leden vaak zeer belangrijke bijdragen leveren, wordt het klasbewustzijn van de Nederlandse arbeiders versterkt en de macht van de arbeiders vergroot. Voor iedereen die zelf aktief wil zijn, die zelf de strijd voor het socialisme wil voeren, die de ervaringen van de partij wil verrijken met zijn eigen praktijk, staan de poorten van de Socialistiese Partij wijd open.

Terwijl de verrotting van het kapitalisme in Nederland dagelijks steeds duidelijker aan de dag komt, worden het socialisme en de gedachte aan een volledige omwenteling in de maatschappij steeds sterker. De naam Socialistiese Partij stelt ons in staat om de massa van het Nederlandse volk makkelijker te bereiken. De massa die bijvoorbeeld nog voor een groot deel van mening is dat de PvdA een socialistiese partij is.

De oude arbeidersbeweging, waarvan de PvdA een slap aftreksel is, heeft belangrijke resultaten geboekt. Maar als het werk voor

het socialisme niet wordt afgemaakt, dreigen al die verworvenheden ons weer door de kapitalisten ontnomen te worden. Het socialisme is niet iets van de verleden tijd, zoals PvdA en vakbondsleiders ons willen doen geloven. Het socialisme is voor Nederland van de toekomst. Daarom is er een partij nodig die voortdurend werkt aan het organiseren van de macht die we moeten gebruiken om Nederland grondig te veranderen. Die partij is de Socialistiese Partij!

In dit kader vinden de abonnees van de Tribune een notitie als hun abonnement verloopt. Controleer dit dus maandelijks.

neem een abonnement op

de tribune

u abonneert u voor een jaar door f9 te starten op gironummer 2534761 t.n.v. P.J. van Zomeren te Nijmegen, onder vermelding: abonnement tribune

LINKSVOOR **40 JAAR SP: ZO VADER, ZO ZOON..., ZO OMA!**

De Leidse familie Van Houten is al drie generaties lang betrokken bij de SP. Oma Gre van Houten-de Vos (81), vader Tim van Houten (53) en zoon Casper van Houten (18): alledrie zijn ze van jongsaf aan al politiek geïnteresseerd en duidelijk links georiënteerd. Gre: 'Ik heb mijn best gedaan in de loop der jaren en ben heel blij dat jonge mensen, zoals mijn kleinzoon, nu diezelfde stappen gaan maken binnen de SP. Ik hoop dat hij zich er ook thuis voelt.'

tekst Jola van Dijk
foto Karen veldkamp

› Wat doen jullie in het dagelijks leven?

Casper: 'Mijn oma is gepensioneerd, mijn vader werkt als database-medewerker voor het Nationaal Epilepsie Fonds en zelf studeer ik kunstmatige intelligentie in Amsterdam.'

› Sinds wanneer zijn jullie lid van de SP?

Gre: 'Tim werd in 1975 door een leraar uitgenodigd voor een discussieavond over het socialisme. Toen vroeg mijn man of hij met hem mee mocht en zijn zij allebei lid geworden van de SP. Iets later heb ik me ook aangesloten. Zelfs in die tijd werd de PvdA al rechtser, bij de SP voelden we ons veel meer thuis.'

Casper: 'Ik ben opgegroeid met het idee dat je moet vechten voor je idealen. Het is niet zo dat ik geïndoctrineerd ben of zo. Ik heb respect voor mijn ouders en luister naar wat ze te zeggen hebben. Hierover hebben we toevallig dezelfde ideeën. Sinds mijn dertiende breng ik al Tribunes rond. Tot ik deze zomer als vrijwilliger meehielp met de verzending van al het campagnemateriaal vanuit het landelijk magazijn, was ik er al-

leen nooit aan toegekomen om het ledenformuliertje in te vullen.'

› Wat doen jullie zoal bij de SP?

Tim: 'Mijn moeder coördineert maandelijks de verspreiding van de Tribune in Leiden. Zelf heb ik alles wel zo'n beetje gedaan, tot twintigduizend broodjes smeren voor een uitdeelactie aan toe. Als medewerker op de ledenadministratie, afdelingsvoorzitter en gemeenteraadslid heb ik de SP zien groeien van een klein onbekend links partijtje tot de grote partij die we nu zijn. Inmiddels doe ik het wat rustiger aan en heeft Casper het initiatief overgenomen. Nu help ik hém met folders rondbrengen, in plaats van andersom. De tomatensoep zit bij Casper echt in de genen. Tot vlak voor zijn geboorte stond mijn vrouw die ook nog uit te delen, tijdens de verkiezingscampagne van 1994.'

> SP KOMT OOK NA VERKIEZINGEN OP VOOR OUDEREN

Rotterdamse schoonmaaksters die speciaal naar de SP-stand kwamen om de partij nadrukkelijk te bedanken voor de steun in hun strijd voor meer respect en betere werkomstandigheden; 2700 mensen die naar de SP-stand kwamen om een handtekening te zetten voor een menselijke thuiszorg; 6000 ouderenkranten en 10.000 sponsjes die door twintig SP'ers uit het hele land zijn uitgedeeld. SP'er Jean Rouwet kijkt tevreden terug op de 50PlusBeurs die dit jaar van 11 tot en met 15 september in de Utrechtse Jaarbeurs plaatsvond. 'Op 11 september stond de stand echt in het teken van de verkiezingen. SP-Tweede Kamerlid Renske Leijten deed toen mee aan een debat met honderden bezoekers en na afloop konden ze met haar in discussie bij de SP-stand. Op 13, 14 en 15 september voerden we actie voor de thuiszorg en kwamen veel mensen ons een hart onder de riem steken. Ze vonden het geweldig om te zien dat de SP er niet alleen tot de verkiezingen was, maar dat je daarna ook wat aan ons hebt.'

SP-Kamerlid Renske Leijten in gesprek op de 50 PlusBeurs.

foto Jean Rouwet

> CRISIS IN GRONINGEN

De stad Groningen is in een bestuurscrisis beland. De wethouders van PvdA en GroenLinks kondigden hun ontslag aan, nadat coalitiegenoten SP en D66 te kennen hadden gegeven geen verantwoording te nemen voor de begroting van 2013.

Knelpunt vormden de investeringen in de zogenaamde Regiotram. Volgens de SP en D66 trekt dat project een onverantwoorde wissel op de stadsfinanciën. 'Dat willen en kunnen wij niet voor onze rekening nemen', zegt SP-wethouder Jannie Visscher daags na het college-éché. 'De val van het

college was nooit onze bedoeling. Onze bedoeling was een verantwoorde begroting. Wij hebben de Regiotram altijd gesteund, mits de financiële positie dat toelaat.'

In juni sprak de gemeenteraad nog uit dat de aanleg van de tram onverantwoord was als de financiële situatie niet verbeterde. Maar de financiën werden zelfs slechter, naar nu blijkt. Visscher: 'Als college hebben we nog naar extra geld gezocht, maar het niet gevonden. Dan is de keus: de tram of

leefbaarheid in wijken, veiligheid, zorg, cultuur et cetera. Dat is niet zo'n moeilijke keus.' En nu? 'Er moet zo snel mogelijk weer een coalitie komen. Ons doel is en blijft een verantwoorde begroting', aldus Visscher.

Dat doel lijkt inmiddels bereikt: volgens de laatste berichten gaat Groningen een begroting zónder Regiotram op tafel leggen. Overigens kreeg Visscher vanuit bestuurderskringen in omliggende gemeenten veel bijval voor haar optreden.

> GRAAIERS OPGEPAST

De 'graaiersregeling' van de provincie Limburg is een initiatief van de SP om ervoor te zorgen dat organisaties en bedrijven die mensen in dienst hebben die meer verdienen dan de minister-president, geen geld meer krijgen van de provincie. Thijs Coppus, fractievoorzitter voor de SP in Limburg: 'Vorig jaar steunden de fractievoorzitters van PvdA en VVD ons nog volledig en maakten ze daar goede sier mee bij verkiezingsdebatten. Maar nu ze als gedeputeerden op het pluuche zitten, lijkt het erop dat ze hun vriendjes de hand

foto sxc.hu

boven het hoofd houden. In de zomervakantie is de regeling aangepast achter de

rug van Provinciale Staten om. Op papier ziet het er nog steeds mooi uit, maar feitelijk stelt de regeling niets meer voor nu deze alleen nog geldt voor organisaties die voor meer dan 50 procent afhankelijk zijn van provinciaal geld. Geen enkele organisatie voldoet daaraan. Alle graaiers kunnen dus gewoon doorgaan met graaien.' De SP laat het er natuurlijk niet bij zitten: 'Wij gaan met een nieuw voorstel komen. Laat ze dan maar eens uitspreken hoe weinig serieus ze deze regeling nemen – en daarmee de mening van de Limburgers.'

KABINETSFORMATIE (1)

Kort geleden maakte Samsom Rutte nog net niet uit voor rotte vis. Maar veel scheelde het niet. Acht dagen na de verkiezingen stelt Emile Roemer Samsom voor om een centrumlinks kabinet te overwegen; bestaande uit PvdA, SP, D66 en CDA. Echter, Samsom en Rutte zijn plotseling grote vrienden en lijken zeker van hun huwelijk: VVD en PvdA gaan een kabinet proberen te vormen. Terecht dat Roemer erop wijst dat de PvdA-kiezers dit niet voor ogen hadden. Rutte weer in het torentje. Samsom legt Roemer uit dat dit democratie is en dat het toch wel vreemd zou zijn als de VVD als grootste partij niet deel zou gaan uitmaken van een kabinet. Beste Diederik, we schrijven het jaar 1977. De PvdA werd tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van toen de grootste met 53 zetels. Het kabinet werd uiteindelijk gevormd door... CDA en VVD. Lees dit laatste nog maar een paar keer rustig over, Diederik Samsom.

Jeroen van Dijken, Apeldoorn

KABINETSFORMATIE (2)

Ik denk dat we niet mogen klagen betreffende de uitslag, je zult nou maar in de positie staan van de PvdA en veel water bij de wijn moeten doen. Ik moet er niet aan denken. Liever een wat kleinere goede partij dan een grote verwaterde.

W. Doppenberg, Emmen

OUDERENZORG

Met afschuw zag ik de uitzendingen van Zembla over misstanden in de ouderenzorg. Wat is er gebeurd met het miljard dat Wilders in 2010 beloofde voor 'meer handen aan het bed'? Wat is de enorme prestatie die een directeur van een zorginstelling levert waarvoor hij een jaarsalaris van meer dan twee ton incasseert? Kan dat zomaar? Zijn er geen salarisschalen vastgesteld voor mensen die betaald worden uit de staatskas? Kennen die lieden geen schaamte?

Truus Luyken, Amsterdam

DE OPLETTENDE LEZER

Helaas is in de vorige Tribune een omschrijving weggevallen bij het cryptogram. 10 verticaal: Da's een hoop troep! (9). We blijken echter creatieve lezers te hebben, die bij gebrek aan de omschrijving zelf maar een passend woord verzonnen. Uiteraard hebben we al deze oplossingen goedgekeurd!

Wilt u ook reageren? Stuur een mailtje naar prikbord@sp.nl of een brief naar:

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort

Wel Tribunelezer, geen SP-lid?

Dat kan natuurlijk, maar hoeft niet! Als SP-lid ontvangt u de Tribune elf keer per jaar thuis voor maar 5 euro per kwartaal. U steunt dan ook de SP en kunt meebeslissen. Sluit u zich aan bij onze strijd voor een sociaal Nederland? Vul dan meteen de bon hiernaast in en stuur 'm op.

Emile
Roemer

BON OM LID TE WORDEN

JA, ik word lid van de SP. Ik machtig de SP om per kwartaal onderstaand bedrag af te schrijven van mijn rekening. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus.

kwartaalbijdrage € 5,- (minimum) € 7,50 € 10,- € 12,50 € 15,- anders €

naam	voornam	m/v
roepnaam	voorletters	
adres	plaats	
postcode	geboortedatum	
telefoon	rekeningnummer	
e-mail	handtekening	
datum		

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

Stuur deze bon naar:
SP, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort
U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

Tribune
oktober 2012

THEO DE BUURTCONCIERGE

